

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická

Diplomová práce

**Protikorupční strategie a protikorupční postoje aktérů české
politiky**

Miroslav Mašek

Plzeň 2019

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Politologie

Studijní obor Politologie

Diplomová práce

**Protikorupční strategie a protikorupční postoje aktérů
české politiky**

Miroslav Mašek

Vedoucí práce:

PhDr. Vladimír Naxera, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2019

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2019

.....

Na tomto místě bych rád poděkoval PhDr. Vladimíru Naxerovi, Ph.D. za čas, který mi věnoval, a cenné připomínky při psaní této diplomové práce.

Obsah

1	Úvod.....	8
2	Vymezení korupce	11
2.1	Korupce jako deviantní chování.....	11
2.2	Korupce jako patologické chování.....	12
2.3	Korupce jako prostředek maximalizující zisk.....	12
2.4	Korupce jako sociální problém	12
3	Typy korupce	14
3.1	Velká korupce, malá korupce a state capture.....	14
3.2	Korupce odehrávající se v centralizovaných a decentralizovaných institucích	15
3.3	Korupce z hlediska korumpujícího a z hlediska porušování právních norem.....	16
3.4	Politická korupce, korupce ve veřejné správě a korupce v soukromém sektoru.....	16
4	Institucionalizace korupce.....	18
4.1	Stadium náhodné korupce	18
4.2	Stadium systematické korupce	19
4.3	Stadium systémové korupce.....	19
5	Příčiny korupce	21
5.1	Neefektivní byrokracie, administrativa a politická struktura	21
5.2	Participace veřejnost a svoboda tisku.....	22
5.3	Ekonomická svoboda	22
5.4	Struktura vlády a vládní systém	23
5.5	Ekonomická prosperita a migrace	23
6	Možné řešení korupce	24
7	Politizace korupce	27
8	Tvorba dat a jejich následná analýza	30
8.1	Charakteristika korpusu	30
8.2	Kódování dat a čištění datového korpusu	30
8.3	Interpretace dat a postup analýzy	31
9	Protikorupční strategie a opatření v programech politických stran.....	32
9.1	Hnutí ANO 2011	34
9.1.1	Kód: Strana sebe samu označuje za řešitele, či bojovníka proti korupci	34
9.1.2	Kód: Označení jiných stran či konkrétních osob jako příčiny korupce.....	36
9.1.3	Kód: Opatření zaměřená na dílčí aspekt	37
9.1.4	Kód: Opatření zaměřená na celý politický systém.....	39
9.1.5	Dílčí shrnutí.....	40
9.2	Občanská demokratická strana.....	41
9.2.1	Kód: Strana sebe samu označuje za řešitele, či bojovníka proti korupci	42

9.2.2	Kód: Označení jiných stran či konkrétních osob jako příčiny korupce.....	42
9.2.3	Kód: Opatření zaměřená na dílčí aspekt	43
9.2.4	Kód: Opatření zaměřená na celý politický systém.....	45
9.2.5	Dílčí shrnutí.....	47
9.3	Česká pirátská strana.....	48
9.3.1	Kód: Strana sebe samu označuje za řešitele, či bojovníka proti korupci	49
9.3.2	Kód: Označení jiných stran či konkrétních osob jako příčiny korupce.....	50
9.3.3	Kód: Opatření zaměřená na dílčí aspekt	51
9.3.4	Kód: Opatření zaměřená na celý politický systém.....	52
9.3.5	Kód: Zmínka o konkrétních korupčních kauzách	53
9.3.6	Dílčí shrnutí.....	54
9.4	SPD	55
9.4.1	Kód: Strana sebe samu označuje za řešitele, či bojovníka proti korupci	55
9.4.2	Kód: Opatření zaměřená na dílčí aspekt	56
9.4.3	Kód: Opatření zaměřená na celý politický systém.....	56
9.4.4	Dílčí shrnutí.....	57
9.5	KSČM	58
9.5.1	Kód: Strana sebe samu označuje za řešitele, či bojovníka proti korupci	58
9.5.2	Kód: Opatření zaměřená na celý politický systém.....	58
9.5.3	Dílčí shrnutí.....	59
9.6	ČSSD.....	60
9.6.1	Kód: Strana sebe samu označuje za řešitele, či bojovníka proti korupci	60
9.6.2	Kód: Opatření zaměřená na celý politický systém.....	61
9.6.3	Dílčí shrnutí.....	61
9.7	KDU-ČSL	61
9.7.1	Kód: Strana sebe samu označuje za řešitele, či bojovníka proti korupci	62
9.7.2	Kód: Opatření zaměřená na dílčí aspekt	63
9.7.3	Kód: Opatření zaměřená na celý politický systém.....	63
9.7.4	Dílčí shrnutí.....	63
9.8	TOP 09.....	64
9.8.1	Kód: Strana sebe samu označuje za řešitele, či bojovníka proti korupci	64
9.8.2	Kód: Označení jiných stran či konkrétních osob jako příčiny korupce.....	65
9.8.3	Kód: Opatření zaměřená na dílčí aspekt	65
9.8.4	Dílčí shrnutí.....	66
9.9	STAN.....	66
9.9.1	Kód: Opatření zaměřená na celý politický systém.....	67
9.9.2	Dílčí shrnutí.....	67

10	Souhrnná analýza	68
10.1	Politizace korupce optikou českých politických subjektů.....	71
11	Závěr	73
12	Zdroje	75
13	Resumé.....	82

1 Úvod

Korupce je v českém prostředí velmi frekventovaným tématem. Ke korupci se vyjadřuje jak široká veřejnost, která vnímá nastolenou problematiku především prostřednictvím médií, tak političtí představitelé, kteří reprezentují určitou instituci či funkce volené a nevolené. Toto téma rezonuje jak ve společnosti, tak v politice. Političtí zástupci na všech úrovních politického systému na tuto problematiku určitým způsobem reagují. Často tento pojem používají v pejorativním označení proti svému politickému konkurentovi. V českém politickém prostředí je možno vysledovat, že tento antikorupční diskurs bývá součástí politického boje. Celkově je antikorupční rétorika tématem nespočtu politických kampaní před volbami nejen v českých městech (srov. Johnson 2004: 10, Bracking 2007: 40). Samotní politici užívají různou rétoriku a postoje ke korupci a přicházejí s návrhy a mechanismy, jak korupci potlačit, omezit či úplně vymýtit. Právě tato rétorika bude obsahem a hlavním tématem mé diplomové práce. Zaměřím se na to, jakým způsobem politické strany vnímají korupci, jak na ni reagují a jaké nabízejí řešení ve svých volebních a dlouhodobých programech. Z těchto programů bude zajímavé vyzorovat, zda nabízená protikorupční opatření se vztahují primárně na politické prostředí, či se snaží obsáhnout komplexní systém mechanismů, například při výběrových řízeních.

Cílem této diplomové práce bude prostřednictvím obsahové analýzy analyzovat jednotlivé nabízené protikorupční strategie a mechanismy. Obsahová analýza bude vycházet z datového korpusu, který bude tvořen volebními programy. Následně obsahová analýza poslouží k poukázání na podobnosti či rozdílnosti těchto opatření v rámci volebních programů politických stran. Budu vycházet primárně z dlouhodobých a volebních programů politických stran, které se v rámci posledních voleb v roce 2017 do Poslanecké sněmovny dostaly přes pětiprocentní klauzuli.

V rámci diplomové práce si stanovím dvě výzkumné otázky:

- Zaměřují se nabízená protikorupční řešení na partikulární problémy, či se jedná především o obecnou rovinu protikorupčních opatření?
- Je možno vysledovat podobnosti ve volebních programech napříč politickými subjekty v rámci problematiky korupce?

V první části práce se budu zabývat teoretickým vymezením pojmu korupce. V této části představím typologie korupce, potažmo druhy korupce, formy korupce, institucionální ukotvení korupce, příčiny korupce a politizace korupce. Vycházet budu z několika autorů, kteří se touto problematikou zabývají, jako jsou například J. S. Nye, Rasma Karklins či Daniel Kaufman. Tato část práce dopomůže čtenáři ukotvit nastíněné téma.

Následně představím metodologii. Data, která vytvořím, budou primárně vycházet z volebních a dlouhodobých programů politických stran. Datový korpus následně zpracuji pomocí CAQDAS realizovanou pomocí softwarového programu MAXQDA. Datový korpus bude omezen na volební programy těch politických stran, které se dostaly do Poslanecké sněmovny po volbách v roce 2017. Dlouhodobé programy a volební programy politických stran budou obstarány z oficiálních webových stránek dané politické strany.

Následovat bude analytická část práce. V této části práce budu pracovat s daty, které budou vycházet z datového korpusu. Předmětem výzkumu bude prostřednictvím obsahové analýzy představení nabízených protikorupčních opatření politických stran. Z této analytické části bude následovat výstup, díky kterému bude možné si odpovědět na otázky stanovené v úvodu práce. Data zjištěná z analýzy následně propojím s teoretickou částí práce, kdy bude jedna část práce věnována tématu, zda nabízená protikorupční opatření jsou ve shodě s představeným teoretickým základem.

V závěru diplomové práce shrnu zjištěné informace v rámci celé práce a odpovím na stanovené otázky. Ve stručnosti popíšu zjištěné vazby mezi vytvořenými daty, metodologií a teorií k závěrečnému pochopení celkového přínosu práce. Přínos práce je především v analyzování jednotlivých programů politických stran se zaměřením na protikorupční rétoriku, kdy bude možné tuto rovinu provázat s teoretickou částí v práci. Nejedná se tedy o práci, která poukáže pouze na jednotlivá řešení, která nabízejí politické strany, ale s těmito řešeními bude i nadále pracováno ve vztahu k teoretickému vymezení korupce, tedy například, zda politické strany nabízejí řešení pouze proti individuálním přečinům, či se vztahují na systémové řešení. Z výstupu práce bude možno usoudit, zda nabízená protikorupční opatření a mechanismy jednotlivých politických stran jsou si navzájem podobné či nikoliv.

Zdroje, které budu využívat v rámci teoretické části diplomové práce, budou primárně od zahraničních a českých autorů, kteří se této problematice věnují, a to například Stevena Sampsona, který ve svém textu představuje tezi, že „anti-korupce nemusí být nevinná“ (Sampson 2015, Sampson 2016: 9). Analyzovány budou také oficiální volební programy jednotlivých politických stran.

2 Vymezení korupce

Korupce je v poslední době velmi rozšířený a užívaný termín. Její uchopení a teoretické vymezení je od mnoha autorů odlišné, a proto je složité ji popsat jako jasně definovaný fenomén. Korupce jako taková má několik podob, zasahuje do mnoha úrovní státní správy, přičemž může ovlivňovat i osobní život jedince. Nicméně motivací k uskutečnění určitého druhu korupce je v zásadě dosáhnout určitého zisku. Korupcí můžou získat zisk obě dvě strany, které jsou na této skutečnosti zainteresovány. Základní charakteristikou pro definici korupce je, že se vždy jedná o zneužití určitého postavení s cílem dosáhnout zisk. Tento zisk může mít odlišnou povahu, a to ekonomickou, majetkovou či statusovou. Z toho vyplývá, že na korupci je možné nahlížet z různých pohledů, ve kterých jsou odlišné mechanismy, kterými se osoby zainteresovány do procesu korupce řídí (Nye 1967: 417–419; Vymětal 2006: 13). K definování korupce je možné použít čtyři hlediska.

2.1 Korupce jako deviantní chování

Podstatou tohoto hlediska je, že deviantní chování je takové, při kterém osoby ve veřejných funkcích zneužívají své pravomoci. Jedná se tedy o překračování svých pravomocí v zájmu obohacení sama sebe či úzkého okruhu svých známých. Toto chování je avšak ohraničeno normami, a to jak zákonnými, tak morálními či historickými zvyklostmi. Takové právní závazky jsou vymezeny právem a povinnostmi osob, které se nacházejí ve veřejné funkci. Nicméně při zaměření mimo zákonné normy je tento druh korupce těžko vymahatelný. Je to spíše otázka svědomí a konečné posouzení postavení jedince ve společnosti. Z právního hlediska lze tuto činnost postihnout díky zanesení postihů v právním řádu (Frič – Kabele 1999: 11–12).

2.2 Korupce jako patologické chování

Jedná se o korupci, kdy určitá osoba držící pravomoci v rámci úřadu jedná jinak než v zájmu veřejnosti. Jedná totiž v zájmu určité osoby či skupiny, která poskytuje dané osobě peněžní či nepeněžní prostředky. Narušuje tedy podstatu činnosti úřadu, kdy má sloužit bez předem stanovených výhod všem v rámci společnosti. Poškození veřejných zájmů je vnímáno jako hlavní identifikační kritérium pro hodnocení míry korupčního chování. Nicméně je těžko definovatelné, co je to vlastně veřejný zájem a zda byl narušen. Druhou možností charakterizování korupce jako patologického chování je, že se o takovouto korupci jedná, když dojde ke změně ze zdravého stavu věci na něco neslučitelného, zkaženého či zfalšovaného v rámci společnosti a tento jev se objevuje pravidelně (Frič – Kabele 1999: 15–16, Philp 1997: 445–448).

2.3 Korupce jako prostředek maximalizující zisk

Toto označení korupce spočívá v maximalizaci zisku na určitém úřadu. Korupce je tedy prováděna, pokud osoba, která vykonává v úřadě svou funkci, chápe tuto instituci jako obchodní společnost, která chce docílit zisku v rámci dohodnutého obchodu, přičemž chce maximalizovat zisk. Osoba, která tento úřad zastává, se snaží najít bod, ve kterém maximalizuje svůj zisk na křivce veřejné poptávky. Od bodu maximálního zisku se odvíjí míra jejího příjmu (van Klaveren 2007: 84–85; Frič – Kabele 1999: 17–18).

2.4 Korupce jako sociální problém

Podstatou tohoto pohledu jsou především institucionalizované normy, které se vytváří v průběhu času ve společnosti. Korupce jako taková totiž vytváří tzv. „korupční klima“, které ve své podstatě mění názory lidí na korupci či úplatkářství. Za korupcí totiž vždy stojí na samém začátku jedinec, který přijal nebo nabídl určitou formu korupce. Pokud se takovéto korupční klima rozroste v rámci společnosti, může samo o sobě nastavit pravidla hry, která budou podstatná k tomu, aby jedinec mohl na určité pozici pracovat. Vyvábí se totiž určité normy,

kteře nastaví takové smýšlení o korupci, že každý je úplatný. Korupční klima dokáže být natolik silné a prorostlé do společnosti, že vzít úplatek se stane morální povinností a odmítnutí úplatku v nějaké podobě se stane urážkou a nerespektováním daných norem (Chmelík – Tomica 2011: 16–20).

Možností jak definovat korupci je tedy mnoho. Základní složkou ovšem je, že podstatou korupce je vždy zneužití nějaké pravomoci ve prospěch jiné právnické či fyzické osoby za pomoci přímého či nepřímého úplatku či daru. Korupci lze tedy chápat dle klasické definice jako chování osoby, která se díky finančním či statusovým ziskům odchyluje od veřejných rolí, které jsou v rámci konkrétních norem definované (Nye 1967: 419). Je to tedy zneužití veřejného postavení pro obohacení sebe sama. Nicméně tato definice vychází z osoby, která je korumpována. Definici, která vychází z osob, které korumpují, nabízí Nathaniel Leff (1964), kdy korupce je nelegální instituce, využívána jednotlivci či skupinami, kteří chtějí získat kontrolu nad fungováním byrokracie. Korupci už lze v tomto případě označit už jen to, že se tyto skupiny či jednotlivci podílejí na rozhodovacím procesu ve větší míře v rámci byrokracie (Leff 1964: 8, Naxera 2015a: 37).

3 Typy korupce

Existuje mnoho způsobů a mechanismů, jak korupci v rámci společnosti či různých institucí uskutečnit. V žádném případě se nejedná pouze o přímý vztah mezi osobou, která úplatek přijímá, a osobou, která úplatek dává. Systém korupce může být velmi propracovaný, a to na základě několika možných zprostředkovatelů či ovlivňování veřejných zakázek. V následující části bude představeno několik typů korupce, tedy to, jakým způsobem může být korupce uskutečňována.

3.1 Velká korupce, malá korupce a state capture

Velká korupce se týká převážně politických elit, velkých obchodních organizací či čelních představitelů ve společnosti. Jedná se o takový typ korupce, který je rafinovaně skryt a je velmi těžko odhalitelný. Obě dvě strany, které se účastní korupce, mají velký zisk. Může jít například o zpronevěru veřejných zdrojů či prospěch soukromé osoby z privatizace, ale také o zisk tajných informací nebo využití veřejné moci k ovlivnění výběrového řízení při veřejných zakázkách. Malá korupce spočívá v tom, že se jedná o korupci v běžném životě, kdy je vykonávána například u běžných úředníků. Tento druh korupce je častější než velká korupce, ovšem také se v ní pohybují menší částky. Tento typ korupce úzce souvisí s výše zmíněnou korupcí jako sociálním problémem. Může totiž dojít k tomu, že takto malá a často opakující se korupce se může vžít do běžného života a společnost ji bude brát jako něco normálního. Příkladem takové korupce může být netransparentnost, ovlivňování regulačních kontrol či podplácení úředníků (Karlikns 2002: 23–24).

Nicméně je důležité zmínit, že malá korupce není opakem velké korupce. Hranice mezi těmito dvěma pojmy je velmi nejasná a některé charakteristiky mají společné, jako například příčiny a následky. Odlišnosti lze jasně určit pouze v rámci roviny, ve které se korupce velká či malá odehrává, a jak velké transakce probíhají. Obě korupce totiž mají společný motiv, a to využít své postavení v rámci instituce k vlastnímu užítku. Druhá rovina, ve které lze odlišit tyto dvě specifické

korupce, je v rámci boje proti korupci. Politické elity totiž mohou zavést takové kontrolní mechanismy, které dokáží potlačit či vymýtit malou korupci, ovšem proti velké korupci nezasáhnou, poněvadž mohou být do ní samy zainteresovány (Naxera 2015a: 57–61).

Specifickým typem korupce je state capture. Tento druh korupce se zaměřuje na ovlivňování při vytváření legislativních nařízení či přímo zasahování do legislativního procesu, a to subjekty, které mají soukromý nebo veřejný charakter. Činnost provádí za pomoci nelegálních finančních či nefinančních prostředků. Nejčastěji se jedná o vytváření specifických vazeb a sítí, které vedou k ovlivňování veřejné správy soukromou osobou, která spolupracuje s politickými elitami. Tyto vazby mají pak charakter klientelismu. Obě dvě strany jsou následně na sobě závislé při dlouhodobější spolupráci. Může se jednat například o ovlivňování veřejné správy pro soukromé účely a následný prospěch fyzické osoby, využívání skryté reklamy za účelem ovlivnění volebního procesu, zneužití legislativní moci, či ovlivnění a uplácení médií (Vymětal 2006: 13–16; World Bank 2000: 3).

3.2 Korupce odehrávající se v centralizovaných a decentralizovaných institucích

V institucích, kde je vertikální struktura vedení, se může objevit specifický druh korupce. Tato korupce je v instituci zakořeněna a vyvíjí se od vrcholu vedení celé instituce. Následně se korupce může přelévat do nižších struktur a podřízení se musí s touto korupcí smířit, poněvadž zde nefunguje kontrolní mechanismus, který by této korupci zabránil. Pokud se jedná o korupci zdola, tak přelévání na vyšší stupně v rámci instituce je velmi náročné, poněvadž zde funguje právě zmiňovaný kontrolní mechanismus, a to od výše postavených osob v rámci instituce. Korupce je tedy utajovaná a nemá dlouhého trvání, či je nahodilá. V decentralizovaných institucích se korupce objevuje pouze zřídka, poněvadž zde je možnost kontroly v rámci stejných úrovní nastavené hierarchie v instituci (Vymětal 2006: 16).

3.3 Korupce z hlediska korumpujícího a z hlediska porušování právních norem

Korupce z hlediska korumpujícího jsou rozděleny na dvě kategorie, které jsou charakterizovány tím, co chce korumpující získat. První kategorie se zaměřuje na snahu získat prospěch. V rámci této kategorie se jedná o skutečnost, kdy se korumpující snaží uplácet úředníky, aby získal určitou výhodu v konkurenčním prostředí a získal tak cenné informace či aby si poskytnutím úplatku zajistil vítězství ve veřejné výběrové soutěži nebo když může být poskytnuta státní finanční dotace. Druhá kategorie je zaměřena na snahu vyhnout se nákladům. Jedná se tedy například o ovlivňování rozhodnutí soudu nebo různé obcházení při přiznávání daní.

Z hlediska porušování právních norem je možné dělit korupci na legální a ilegální korupci. V rámci legální korupce se jedná o takový druh korupce, který není právně vymahatelný, například při obcházení zákonů či specifickým výkladem právních norem, což může umožňovat nekonkrétní či nedokonalý právní řád. Ilegální korupce je přesným opakem. Dochází zde k jasnému porušování právního řádu v konkrétním systému, a tudíž je při odhalení korupce uplácující trestně postižitelný (Vymětal 2006: 16–17, Kaufmann 2004: 83–84).

3.4 Politická korupce, korupce ve veřejné správě a korupce v soukromém sektoru

Politická korupce se odehrává jak v politických elitách, například ve vládě, na ministerstvech, tak také na nižších stupních politiky, jako na krajských či městských úřadech, potažmo magistrátech. Jedná se o korupci, která je vedena primárně politiky. Korupční jednání může probíhat jak v institucích, které mají rozhodovací pravomoci, tak například tam, kde jednotlivé orgány mají jen poradní či kontrolní funkci, například v různých výborech či komisích (Naxera 2012: 250).

Nejčastějším typem korupce v této rovině je klientelismus, zneužití veřejných prostředků a ovlivnění veřejných zakázek. Tento typ korupce je velmi závažný, poněvadž kontrolní mechanismus v této rovině nefunguje. Samotní tvůrci

takovýchto kontrolních mechanismů jsou totiž přímí účastníci korupce obohacující se na nedokonalém systému. Korupce ve veřejné správě je charakteristická tím, že se netýká přímo politické příslušnosti, ale probíhá v rámci rodinného či soukromého užitku. Korupční jednání se v této rovině vyznačuje především obcházením zákonů či norem. Odehrává se na nižších stupních soudnictví a státní správy či samosprávy. Takovému druhu korupce je těžké zamezit, poněvadž vykonavatelé konkrétního úřadu znají toto prostředí a dokáží mezi nařízeními a danými normami kličkovat. Neúčinnějším způsobem, jak tomuto typu korupce zamezit, je vytvoření dostatečně kvalitních právních norem, které budou takovéto možné korupční jednání omezovat a předcházet mu. Specifická charakteristika korupce ve veřejné správě je, že ji vnímají především běžní občané, kteří se dostávají ať už přímo, či nepřímo do styku s veřejnou správou. Je totiž rovina států, která je vzhledem ke svému postavení nejbližší lidem, tudíž dokáže tato korupce ovlivňovat běžný způsob života občanů. V rámci korupce v soukromém sektoru jde spíše o rovinu konkurenceschopnosti na trhu či o čistě ekonomickou rovinu. Tento typ korupce zasahuje primárně aktéry, kteří jsou zainteresováni v tržním prostředí, které je ošetřeno a hlídáno v ustanovení obchodního zákoníku (Lapourová 2004: 364–365; Naxera 2012).

4 Institucionalizace korupce

Korupce jako taková je velmi organizačně náročná, a to vzhledem k udržení korupčních praktik v tajnosti před veřejností. Aktéři, kteří jsou účastníky této skutečnosti, si tak postupně vytváří určitou síť vztahů a budují mechanismy, které využívají, aby jejich aktivita byla co nejméně organizačně náročná. Institucionalizaci korupce je možné chápat jako postupné vytváření velmi propracované organizované činnosti, kdy dochází k vytvoření konkrétních rolí pro zprostředkování a zajištění bezproblémového průběhu korupčního aktu. Aktéři mohou mít různé role, a to například informátor, organizátor, zprostředkovatel. Vědí, že budování takovýchto rolí, které vedou k institucionalizaci korupce, je výhodné, poněvadž si tak snižují náklady spojené s touto činností, snižují celkové náklady a zvyšují potencionální zisk. Samotná institucionalizace může mít nenápadný charakter, kdy jsou vžité mechanismy využívány jen zřídka, a naopak v extrémním případě může být i součástí fungování státu a celkové společnosti. Nicméně samotný proces institucionalizace korupce do společnosti je procesem postupným a je možné ho rozdělit do třech na sebe navazujících procesů (Frič – Kabele 1999: 27–32).

4.1 Stadium náhodné korupce

V tomto stádiu je frekvence korupce velmi malá. Společnost jako celek dodržuje stanovené normy a morální hodnoty společnosti. Korupce je brána jako negativum, které má být a je v konečném důsledku potrestáno dle platných právních zákonů. Korupci je velmi obtížné provést, poněvadž kontrolní mechanismy fungují díky správně nastavenému systému. Pokud dojde ke korupci, jedná se o korupci odehrávající se v minimální míře, a to i vzhledem k poskytnuté výši úplatku či hodnotě materiálních či nemateriálních prostředků. Zainteresování aktéři jsou buď skupiny, které jsou málo početné, či jednotlivé osoby (Frič – Kabele 1999: 32–33).

4.2 Stadium systematické korupce

Korupce je už do značné míry institucionalizovaná, nicméně není institucionalizovaná takovým způsobem, že by jí nešlo odstranit, či že by byla prorostlá do struktur právního státu. Dalším charakteristickým rysem je její opakovatelnost a do určité míry organizovanost, na které se podílí větší skupina osob či vyšší politici. Stadium systematické korupce lze zařadit do výše zmíněné velké korupce. Hlavní aktéři, kteří se podílí na různých typech korupce v této rovině, jsou především vysoce postavení úředníci, politici a podnikatelé. První dva zmiňovaní aktéři mají tu výhodu, že se pohybují v institucích, ve kterých vznikají pravidla, a tak dokáží různé nařízení využít, zneužít nebo obejít. Kontrolní mechanismy v tomto případě nejsou tak efektivní, poněvadž vykonavatelé korupce jsou vysoce postavení činitelé. Nicméně pokud se na takovýto druh korupce přijde, či je daný případ medializován a aktéři jsou potrestáni, zmizí i celá korupce (Frič – Kabele 1999: 34).

4.3 Stadium systémové korupce

V tomto stadiu je korupce institucionalizovaná a všudypřítomná. Je zakořeněná jak ve společnosti, veřejné správě, politických institucích, tak v podnikatelském prostředí. Korupce už není vnímána jako něco nenormálního, přičemž se vyskytuje i na nižších pozicích. Kontrolní mechanismus zde vůbec nefunguje. Celkovému systému korupce neprospívá ani fakt, že politici se nemusí snažit s korupcí bojovat, a tudíž nepotřebují prosazovat nějaké protikorupční mechanismy či strategie. V rámci tohoto stadia může dojít v extrémních případech k etatizaci korupce. Vzhledem k tomu, že jsou klientelistické vazby a sítě prorostlé napříč různými úrovněmi, zakoření se přímo do státní správy. Korupce je natolik institucionalizovaná, že samotní politici zakládají instituce, které slouží k iniciaci korupce. Státní instituce mění svou povahu zájmů a mění se spíše na instituce, které se snaží vygenerovat co největší zisk (Vymětal 2006: 25–29).

Nejčastější podobou korupce v rámci institucionalizace je klientelismus. V klientelismu figurují dvě zainteresované strany, a to patron, který je držitelem administrativní či politické funkce, a klient, což může být právnická nebo fyzická osoba, soukromá osoba, anebo úředník, který zastává nižší funkci. V takovém případě patron jedná v zájmu svého klienta a klient patronovi nabízí protislužbu na oplátku. Tato protislužba může mít charakter úplatku, volební podpory či fyzického daru (Naxera 2015a: 61 – 62). Pokud se spojí státní správa a politická sféra, vzniknou tak klientelistické sítě, které se mohou následně vyvinout v přátelské vazby, které velmi podporují korupci a její institucionalizaci. Pokud takové sítě vzniknou, proces korupce začne být méně rizikový a jednotlivé překážky se odstraní. Vznikne jakýsi korupční systém kontroly, ve kterém se dodržují pravidla korupce, a pokud někdo z aktérů v rámci sítě poruší tato institucionalizovaná pravidla, může být různými způsoby sankcionován. Pokud je korupce institucionalizovaná ve formě klientelismu, začne být využívána a především vyhledávána také běžnou veřejností. Jednotlivec si uvědomí, že lze získat určitý požadavek i jinou, převážně jednodušší a rychlejší cestou než běžným legálním procesem, tudíž se uchýlí ke korupci za pomoci už institucionalizovaných sítí (Frič – Kabele 1999: 28–29).

5 Příčiny korupce

Korupce se může nacházet všude tam, kde jsou nějaké příležitosti ke korupčnímu chování. Vlastně každá osoba, která disponuje nějakými pravomocemi má různé příležitosti k tomu, aby se dopustila tohoto jednání. Nejvíce takovýchto příležitostí je možné nalézt v rovině přerozdělování statků, a to hmotných či nehmotných. Toto přerozdělování se totiž primárně uskutečňuje skrytě. Kontrolní mechanismy tak nemusí fungovat, poněvadž samotná osoba, která korupci realizuje či provádí, je osobou, která by měla být nositelem těchto mechanismů. Lze také říci, že čím více je ve státě rozsáhlá byrokracie, čím více stát vydává státních regulací, tím více se objevují příležitosti ke korupčnímu jednání (Frič – Kabele 1999: 36).

V této části práce popíšu, jaké jsou hlavní příčiny korupce. Zaměřím se na několik oblastí, ze kterých může být patrné, že korupce vzniká a prorůstá do společnosti a postupně se institucionalizuje. Vzhledem k aktuálním tématům, globalizaci společnosti a modernizaci je na místě představit i nejaktuálnější příčiny korupce, jako jsou ekonomická prosperita a migrace.

Za příčiny korupce považuji především takové skutečnosti, které mohou přímo či nepřímo souviset s fungováním samotného státu, například byrokracie, struktura vlády, politická kultura či vládní systém. Stát, či přesněji aktéři, kteří ovládají chod státu, mají pak možnost tvořit takové zákony, které mohou ovlivňovat chod určité instituce.

5.1 Neefektivní byrokracie, administrativa a politická struktura

Teorie, zabývající se touto rovinou, uvádějí, že vyšší míra neefektivity těchto tří složek zvyšuje míru korupce. Pokud totiž existuje velké množství nařízení a různých opatření, dostává se tak jednomu úředníkovi monopolní moci, v rámci které je schopen ovlivnit schvalovací nebo kontrolní procesy. Čím více je různých regulací, tím více dochází k různým interakcím do soukromé sféry, kdy je zde větší pravděpodobnost, že se účastníci budou podílet na korupčních

praktikách. V případě neúčinné byrokracie jsou předpisy či nařízení méně transparentní, což způsobuje snižování odpovědnosti, a oprávnění jsou dána konkrétními jednotlivci, čímž se snižuje možnost hospodářské soutěže. Toto jsou faktory, které naznačují vyšší míru korupce (Dimant – Tosato 2017: 2). Celkově lze říci, že málo rozvinutá či úplně nerozvinutá byrokratická kultura se projevuje v postrádání loajality k vykonávané byrokratické či administrativní pozici a k neuspokojujícímu pocitu poslání. Tento fakt pak představuje další podnět, který vede ke korupčnímu jednání (Alam 1989: 446).

5.2 Participace veřejnost a svoboda tisku

Tyto dvě složky spolu souvisí, poněvadž svoboda tisku hraje důležitou roli při šíření protikorupčních norem a zvyšuje možnost větší informovanosti veřejnosti o korupčních praktikách. Veřejnost poté může participovat v demokratických systémech v rámci demokratických voleb, kde může svými hlasy odstranit z politické scény aktéry, kteří se dopustili nebo dopouštějí korupčního jednání. Pokud se tedy objevuje absence kolektivních protestních akcí, které by měly omezit znovuzvolení korupčních politiků, objevuje se zde příležitost pro korupční jednání (Frič – Kabele 1999: 38). Delší životnost demokracie a svoboda sdělovacích prostředků tak působí negativně na rozrůstání korupce (Dimant – Tosato 2017: 2).

5.3 Ekonomická svoboda

Vysoká úroveň ekonomické svobody nebo svoboda zvolit si, jak vyrábět, prodávat a využívat vlastní zdroje, by měla být teoreticky spojena s nižší úrovní korupce. S méně ekonomickými kontrolami, jako jsou požadavky na povolení, existuje menší šance, že korupční chování je považováno za nezbytné pro zapojení do podnikání. Tedy zvýšená ekonomická svoboda vede ke snížení úrovně korupce (Dimant – Tosato 2017: 3, Paldam 2002: 238).

5.4 Struktura vlády a vládní systém

V této rovině lze hovořit o decentralizaci a centralizaci vlády. Souvisí to s tím, že decentralizované vlády by měly snížit potenciální výskyt korupce. Decentralizované vlády totiž zvyšují hospodářskou soutěž mezi regiony, snižují zkresení způsobené vládou a poskytují jednotlivcům možnost měnit svůj okres/kraj, spíše než se zapojit do korupčních praktik. Centralizace vlády naopak zvyšuje možnost výskytu korupce, například při hospodaření s rozpočtem a při přerozdělování peněz do regionů. Celkově by mělo platit, že demokracie jako taková má být hlavní kontrolní mechanismus v rámci potenciální korupce. V demokracii musí být občané, potažmo osoby ucházející se o veřejnou a volenou funkci, znovu zvoleni a z toho vyplývá, že pokud budou v zemi pravidelné a spravedlivé volby, měla by být kvůli této zvýšené odpovědnosti nižší korupce. Střednědobá a dlouhotrvající nepřetržitá demokracie ve státě vede k nižší úrovni korupce. Naopak v zemích, ve kterých nefungují základní demokratické principy, bývá korupce vyšší, poněvadž zde nejsou nastaveny takové kontrolní mechanismy a instituce, které by korupci odhalily či odstranily (Sandholtz – Koetzle 2000: 44, Dimant – Tosato 2017: 4–5).

5.5 Ekonomická prosperita a migrace

Vedle výše představených příčin korupce je možné vysledovat takové příčiny korupce, které souvisejí s aktuálními celospolečenskými problémy. Jedná se o takové skutečnosti, které se objevují s vlnou globalizace či ekonomické prosperity státu.

Platí, že bohatší země budou mít nižší míru korupce. Méně rozvinuté země mají obvykle slabší právní instituce, neefektivní fungování vlády a nižší úroveň vzdělání. Všechny tyto charakteristiky jsou spojeny s vyšší mírou korupce. S tímto tématem souvisí také to, že existuje obousměrná kauzalita mezi nerovnostmi příjmů a korupcí. V zásadě platí, že v krátkodobém horizontu snížená korupce zpravidla vede k vyšší úrovni příjmů, přičemž vyšší příjmy jsou hlavní příčinou nižší úrovně korupce (Paldam – Gundlach 2008). A konečně poslední skutečnost,

kteřá vede ke korupci, je migrace. V této rovině se jedná spíše o efekt migrace. Poukazováno je na to, že migrace ze zemí, ve kterých je vysoká míra korupce, může ovlivnit míru korupce v cílové zemi aktérů. Pokud je totiž korupce součástí kultury, zvyklostí či je hodně prorostlá do společnosti, tak korupce emigruje s migranty. Pak je zde další hledisko, a to doba, kdy si občan z jiné země musí zvyknout na hodnoty a zvyky dané hostitelské země. Proto mohou být v této přechodné době náchylnější ke korupci (Dimant – Tosato 2017: 8–9).

6 Možné řešení korupce

Diplomová práce je zaměřená na protikorupční mechanismy a nástroje, které nabízejí politické subjekty ve svých volebních programech. Proto v této části práce představím možné teoretické přístupy, které se zabývají potíráním korupce, či různé strategie, jak korupci odstranit ze systému či společnosti. Při představování protikorupčních strategií je nutné znát samou povahu a charakteristiku korupčního jednání. Vždy záleží na lidském chování, motivaci a interakci v rámci protikorupčního jednání. Představím tři možné strategie, které se zabývají touto problematikou, a to v holistickém zaměření, a následně představím některá vybraná opatření, která mají spíše lokální charakter. V rámci holistického přístupu se jedná o intervencionismus, manažerské opatření a organizační integritu.

V rámci intervencionismus se jedná o takový přístup, kdy příslušné orgány očekávají, že dojde ke korupčnímu jednání, přičemž jsou schopny reagovat a zasáhnout za účelem zachycení a potrestání pachatele. Tento přístup stimuluje odplatu, zastrasování či rehabilitaci pachatelů. Nicméně zde přetrvává několik proměnných, jako jsou škody, které už byly napáchány a nelze je napravit, či některá protikorupční jednání zůstávají neohlášená (Matei 2011: 25).

Druhým přístupem je manažerský přístup. Jedná se o takové opatření, kdy řídicí struktury zavedou vhodné systémy, nařízení a postupy, které mají ve své povaze předejít, odradit či bránit korupčnímu jednání. Tento přístup obhajuje

snížení či vyloučení příležitosti ke korupci tak, že ti, kteří mají možnost dopustit se korupce či mohou obejít kontrolní mechanismy, přestali být schopni tak činit. Negativní skutečností na tomto přístupu je fakt, že osoby, které se tímto nařízením mají řídit, tak nečiní, a proto stanovené principy nemusí fungovat (McCusker 2006: 8).

Třetí přístup je organizační integrita. Tento přístup se snaží o integraci systémů organizace, strategií korupčních mechanismů a etických norem tak, aby byla vytvořena norma etického chování. Přístup předpokládá, že budou vytvořeny takové normy a praktiky, které budou přijaty všemi jednotlivci. Tyto normy v sobě zahrnují etické chování, které samo o sobě odstraní v jednotlivci touhu po přijetí úplatku či realizaci korupčního jednání (McCusker 2006: 9).

Co se týká opatření, která se orientují na konkrétní instituce, mechanismy či procesy, jedná se zejména o zaměření se na transparentnost, tedy na možnosti občanů, aby se dozvěděli informace o věcech veřejných v takovém rozsahu, který jim zákon dovolí. V této rovině platí, že zvýšená transparentnost by měla být spojena s nižší úrovní korupce. Se zvýšenou transparentností se zvyšuje pravděpodobnost zjišťování protiprávního jednání, stejně jako odpovědnost každého rozhodovacího orgánu. Pokud jsou v systému nerozvinuté prvky kontroly veřejnosti či jsou zanedbávány, možnost odhalení korupčního jednání je velmi nízká a může nastat nárůst korupce (Frič – Kabele 1999: 37). Nicméně je nutné podotknout, že transparentnost může být brána pouze jako pomocný mechanismus v rámci kontrolních mechanismů proti korupci. Transparentnost musí být doprovázena svobodnými a spravedlivými volbami a fungujícím právním systémem, který by dokázal ukládat sankce osobám či institucím dopouštějícím se korupčních jednání (Dimant – Tosato 2017: 7).

Důležité je posilování nezávislosti soudů nebo financování politických stran, které musí být ošetřeno jasnými pravidly a kontrolními mechanismy¹. Nejdůležitější ovšem je, aby se proti korupčnímu prostředí postavila samotná

---

¹ V této rovině vznikl v roce 2017 v České republice Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí.

společnost. Občanská společnost je velmi důležitá pro to, aby bojovala proti zašlým nekalým praktikám a bojovala proti těm, kteří chtějí aktuální stav zachovat. (Burian 1999: 289–290).

Další možností, jak předejít korupčnímu jednání, je eGovernment. eGovernment, jakožto označení pro elektronizaci veřejné správy, může také pomoci ke snížení korupce. Prostřednictvím této elektronizace dochází k větší transparentnosti a odpovědnosti. Veškeré schvalování či procesy, které umožňují efektivní fungování elektronické veřejné správy, musí být schváleny druhou osobou, která dává povolení (Mistry – Jalal 2012: 9).

6.1 Projevy možného řešení korupce v protikorupční rétorice

Politici aktéři se snaží při projevech nebo v programových prohlášeních určitým způsobem pracovat s pojmem korupce. Důležité je reagovat na používání tématu korupce a jeho rámování v celospolečenském kontextu. V návaznosti na tato užívání pak musí politici uzpůsobovat svou rétoriku. Zatímco dříve se diskurz zaměřoval na obviňování z korupce, nyní se často hovoří o boji proti korupci (Sampson 2011: 316).

Protikorupční rétorika se tak často stává součástí strategie pro oslovování voličů. Nicméně samotná rétorika může být pouze součástí populistické ideologie, kterou strana používá k tomu, aby získala co nejvíce hlasů (Naxera 2018: 33). Protikorupční rétorika může být totiž využívána i jako ideologie pro aktéry, kteří touto strategií sledují pouze své zájmy a chtějí získat co největší podíl na moci. V těchto případech se často využívají pojmy decentralizace, lidská práva, či přístup veřejnosti k věcem veřejným. Politické strany se ve své protikorupční rétorice snaží obviňovat ostatní politické aktéry z korupce, přičemž sebe samy staví do role bojovníka proti korupci. V tomto případě platí, že protikorupční rétorika nemusí být nevinná a může být zneužita v zájmu konkrétních politických aktérů (Sampson 2011: 345).

7 Politizace korupce

Ve výše zmíněných pasážích se věnuji tématu korupce v rovinách, které čtenáře seznamují s tím, jak může být na korupci nahlíženo, jak je možné ji teoreticky vymezit, či jaká jsou stadia institucionalizace korupce ve společnosti. Nicméně je důležité zmínit také fakt, že politické strany využívají téma korupce jako součást politického boje. Je možné očekávat, že politické strany mohou mít různé důvody k tomu, aby při své prezentaci používaly téma korupce jako součást politického boje. Může to být dáno především vnějším prostředím. Dá se očekávat, že strany soutěžící v systémech, které jsou více zasažené korupcí, mají silnější motivaci k tomu, aby zdůrazňovaly korupci jako politické téma a naopak (Curini 2018: 95). Nicméně toto tvrzení není pravidlem (srov. Curini 2018: 6 – 12).

Především nové politické strany se snaží korupci politizovat. Zaměřují se ve svých volebních programech na to, že strany, které působí v daném politickém systému delší dobu, se dopouštějí či dopustily korupčního jednání, které není pro společnost žádoucí. Takové strany, které korupci politizují, získávají větší zisk u voleb než strany, které tuto problematiku opomíjejí. Tuto politizaci korupce využívají především strany v opozici nebo nové strany. Trend mobilizace a vzestup takových anti-establishmentových stran je fenomén v mnoha politických systémech napříč Evropou. Jejich rétorika bývá často podobná a na rozdíl od radikálně populistických stran mají často vysoký koaliční potenciál (Hanley – Sikk 2014: 2–5).

Někteří autoři se snaží tento typ stran konceptualizovat vzhledem k protínajícím se společným charakteristikám. Tyto charakteristiky jsou, že se strany zaměřují na protikorupční rovinu, liberalismus a určitý druh populismu. Někteří tyto strany vidím jako typ populismu nazývaný centristický populismus (Učeň 2007: 50), někteří zase argumentují, že tyto strany jsou založeny na úzké, zato velmi dominující sadě otázek, což mohou být anti-korupční strany (Bågenholm 2013: 176–178). V zásadě tyto nové strany vykazují tři základní rysy (Hanley – Sikk 2014: 2). (1) Politiku mainstreamového reformismu, která je charakteristická tím, že je vázáná k modelům liberální demokracie. Není zde znát

tendence neliberálního směřování, které může být doprovázeno etnocentrismem, či populistickou pravicově radikální rétorikou (Mudde 2009: 333–334). Dále se snaží reformovat politické instituce či změnit způsob, jakým je politika prováděna. V tomto směru se politické strany zaměřují na boj proti korupci, či nahrazení zkorumpovaných elit. (2) Rámcování sebe sama do role anti-establishmentové strany s apelem na voliče. V tomto kontextu strana sebe sama prezentuje jako vyzyvatele proti establishmentovým² stranám, kdy zdůrazňuje rozdíl mezi společnostmi a stávajícími politickými elitami (Abedi 2004: 12). (3) Organizační novost, kdy tyto nové strany odkazují na to, že nejsou „nástupci žádných předchozích parlamentních stran, mají nové jméno a strukturu a nemají žádné důležité osobnosti z minulé demokratické politiky mezi jejich hlavními členy“ (Sikk 2005: 399).

Z výše představených rysů je možné zmínit v českém prostředí bývalé Věci veřejné nebo aktuálně vládní stranu ANO 2011. Zisk těchto politických subjektů, potažmo jejich nezanedbatelný úspěch při prvních volbách jejich existence, kdy se staly součástí vládní koalice, může být viděn v předvolební tematice. Obě strany vystavěly své volební programy na pozici nové strany, která chce bojovat proti zkorumpovaným elitám, a výrazně tak téma korupce politizovaly. Jejich protikorupční programy se známkami populismu, kdy představitelé těchto stran se distancují od označení politik, či politická strana, mají v posledních letech úspěch (Kupka – Mochťak 2015: 176). Příkladem můžou být právě výše zmíněné Věci veřejné a hnutí ANO 2011, či úspěšné politické strany v posledních volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2017, Piráti a SPD.

Paradoxem ovšem je, že některé tyto subjekty, či osobnosti uvnitř strany, jsou obviňovány z korupce. Například při účasti Věci veřejných na vládě v roce 2010 byl obviněn z korupce předseda strany Vít Bárta³ (Česká televize 2016). Dalším příkladem mohou být nejasnosti kolem vyvádění peněz předsedou strany Okamurou z politické strany Úsvit přímé demokracie, který je nynější předseda

---

² Chápáno jako tradiční politické strany v rámci daného politického systému.

³ V roce 2013 byl zproštěn obžaloby.

SPD. Strana byla založena v roce 2015 právě Okamurou (Česká televize 2017). Navzdory tomu, že hnutí ANO staví svůj program na protikorupčních tématech, tak paradoxně například Jaroslav Faltýnek je podezřelý z ovlivňování tendru na výběr mýtného (Česká televize 2019).

Jak jsem zmínil, korupce je využívána i jako hlavní téma při volební kampani. Na tento vztah se při svém výzkumu zaměřili dva autoři Andreas Bågenholm a Nicholas Charron (srov. Bågenholm – Charron: 2014).

V svém výzkumu se zaměřují na to, jakým způsobem politické strany politizují korupci. Existují dvě možné kategorie. (1) První se zaměřuje na to, že politizace korupce je řešena obecně. Což znamená, že politický subjekt tuto otázku nastoluje a navrhuje obecné způsoby, jak se s tímto problémem vyrovnat, aniž by se odvolával na ostatní strany nebo politiky jako příčiny korupce. (2) Za druhé, korupce může být politizována konkrétněji, konkrétně obviňováním politických protivníků z korupce; implicitně to znamená, že takové chování by skončilo, kdyby voliči hlasovali pro dotyčnou stranu (Bågenholm – Charron 2014: 907).

8 Tvorba dat a jejich následná analýza

8.1 Charakteristika korpusu

Analýza, která je podstatná pro tuto diplomovou práci, vychází ze souboru dat, který se skládá z dlouhodobých volebních programů a volebních programů určených na volby do Poslanecké sněmovny v roce 2017⁴. Pro tuto analýzu jsem vybral volební programy politických stran, které se dostaly do Poslanecké sněmovny po volbách v říjnu 2017. Jedná se o tyto politické subjekty: ANO 2011, ODS, Česká pirátská strana, SPD, KSČM, ČSSD, KDU-ČSL, TOP 09 a STAN. Volební programy byly převzaty z oficiálních webových stránek jednotlivých subjektů. Datový korpus obsahoval 134 830 slov a byl zpracován pomocí softwarového programu MAXQDA 2018.

8.2 Kódování dat a čištění datového korpusu

Pro vyhledávání segmentů, slov či vět jsem nastavil výchozí vyhledávací termíny, které souvisejí s korupcí, přičemž jsem využil rozšířené lexikální vyhledávání. Tato slova byla: korupce, klientelismus, hospodaření, zakázky, boj, úplatek, krádež. Následně jsem identifikoval sto dvacet čtyři citací, které souvisejí s korupcí ve zkoumaných volebních a dlouhodobých programech. Po ručním čištění jsem došel k závěru, že budu pracovat celkově s padesáti dvěma citacemi, které jsou relevantní k této práci.

Vzhledem ke dvěma stanoveným otázkám v úvodu práce, které se týkaly: (1) Zaměřují se nabízená protikorupční řešení na partikulární problémy, či se jedná především o obecnou rovinu protikorupčních opatření? (2) Je možno vysledovat podobnosti ve volebních programech napříč politickými subjekty v rámci

---

⁴ Většina politických subjektů nemá jasné svůj dlouhodobý program pojmenován jako dlouhodobý volební program. Dokument je pojmenován jako VIZE 2020, Základní směr politiky, VIZE 2030. Pouze politická strana ČSSD má dokument pojmenován jako dlouhodobý volební program. U některých stran, konkrétně u STAN, ANO 2011 a SPD byl dlouhodobý program sepsán přímo na webovou stránku dané politické strany. V tomto případě jsem text přeformátoval to souboru txt. pro zpracování v rámci MAXQDA. Za důležitou skutečnost považuji také zmínit, že Česká pirátská strana má přímo dokument, který se věnuje korupci a řešení korupce jako takové, proto jsem použil pro analýzu tento dokument, který je pro téma práce relevantnější.

problematiky korupce?, jsem si stanovil šest kódů, které dopomohou k lepší interpretaci nalezených pasáží. Tyto kódy jsou: (1) Opatření zaměřená na celý politický systém (2) Opatření zaměřená na dílčí aspekt⁵ (3) Strana sebe samu označuje za řešitele, či bojovníka proti korupci (4) Označení jiných stran či konkrétních osob jako příčiny korupce (5) Zmínka o konkrétních korupčních kauzách⁶. Pokud v analyzovaných dokumentech nebude naplněn určitý kód, nebude v následné části zmíněn a interpretován pro lepší orientaci v textu.

Všech pět kódů bylo použito separátně na jednotlivé politické subjekty, potažmo na jejich volební a dlouhodobé programy. Tento stanovený postup dopomohl k lepší orientaci mezi analyzovanými politickými subjekty a zjištěnými skutečnostmi a je také vhodný vzhledem k stanoveným otázkám.

8.3 Interpretace dat a postup analýzy

Postupně budu vybírat takové segmenty, které se zaměřují na konkrétní korupční kauzy, poté na příčiny korupce, následně na označení někoho, kdo řeší korupce, až po navržené řešení v rámci konkrétního opatření či opatření na celý systém.

Tyto přiřazené citace v programech k jednotlivým kódům následně interpretuji pro každou politickou stranu zvlášť a poukážu na nabízené protikorupční opatření a další zjištěné skutečnosti. Při interpretaci jednotlivých řešení a částí programu propojím tuto analytickou část s teoretickou částí práce. Zaměřím se na to, zda jednotlivé výroky ve volebních programech poukazují na nějaké chápání korupce vzhledem k typům korupce, či politické strany chápou korupci do určité míry institucionalizovanou ve společnosti, a to v nějaké fázi, která byla představena ve čtvrté kapitole této práce.

---

⁵ Myšleno, zdali nabízené řešení se zaměřuje pouze na konkrétní část určitého (ne)fungujícího mechanismu.

⁶ Týká se zejména druhé stanovené otázky při hledání podobností napříč zkoumanými volebními programy.

Po zhodnocení a interpretování programů všech politických subjektů budu moci vyhodnotit zjištěné informace a odpovědět si na stanovené otázky. Při analyzování kódu budu používat interpretační přístup. V rámci druhé stanovené otázky budu citace následně komparovat, především pro přehledné porovnání jednotlivých výroků ve volebních a dlouhodobých programech zkoumaných politických subjektů.

9 Protikorupční strategie a opatření v programech politických stran

V dalších částech diplomové práce se zaměřím na analýzu volebních a dlouhodobých volebních programů politických subjektů. V této části už budu vycházet z vytvořených dat, které jsem získal díky analýze jednotlivých programů dané politické strany prostřednictvím programu MAXQDA. Jednotlivé pasáže, s kterými budu následně pracovat, byly ručně očištěny od irelevantních informací a zaměřují se pouze na rovinu korupce. Analytická část bude rozdělena do devíti částí. V každé části se budu zabývat jednou konkrétní politickou stranou. Podkapitoly budou seřazeny dle volebního výsledku ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2017, a to od nejvyššího po nejnižší. Pokud to bude možné, tak průběh interpretace jednotlivých dat bude probíhat dle představených kódů. Budu vycházet z logického postupu, kdy se nejdříve specifikuje příčina, následuje popsání korupce, označení konkrétního korupčního jednání a konečně řešení korupce. Pořadí kódů je tedy sestaveno takto:

Zmínka o konkrétních korupčních kauzách → Označení jiných stran či konkrétních osob jako příčiny korupce → Strana sebe samu označuje za řešitele, či bojovníka proti korupci → Opatření zaměřená na dílčí aspekt nebo Opatření zaměřená na celý politický systém

V jednotlivých částech budu vždy vycházet z programů konkrétního politického subjektu. Proto vždy na začátku jednotlivé podkapitoly analyzující program politického subjektu odkážu na dokumenty, ze kterých vyházím. V textu

tedy nebudu při každé citaci odkazovat na stejný dokument. Tento krok je také vhodný k lepší orientaci v daném textu. V závěru jednotlivých pasáží sumarizuji zjištěné informace, které se budou vztahovat k zodpovězení výše stanovených otázek. Dalším klíčovým výstupem těchto pasáží bude propojení zjištěných informací s teoretickým základem v první části práce⁷. Zaměřím se na dvě teoretické roviny, a to na typy korupce⁸ a institucionalizaci korupce⁹.

Před samotnou interpretaci zjištěných segmentů a kódů považuji za vhodné kvantifikovat jednotlivé kódy. V analýze jsem definoval pět kódů. Nejvíce zastoupený kód je *Opatření zaměřená na dílčí aspekt* (38), následně *Strana sebe samu označuje za řešitele, či bojovníka proti korupci* (37), *Opatření zaměřená na celý politický systém* (30), *Označení jiných stran či konkrétních osob jako příčiny korupce* (11) a nejméně zastoupený kód je *Zmínka o konkrétních korupčních kauzách* (8). Toto pořadí prozatím ukazuje, že jednotlivé politické subjekty se snaží konkretizovat svá protikorupční řešení, a to přímo na nějaký dílčí aspekt. Detailní interpretace bude provedena v následujících podkapitolách. Co se týká četnosti kódů přiřazených k jednotlivým politickým subjektům, tak největší počet lze nalézt u České pirátské strany (46)¹⁰, následuje ODS (27), se stejným počtem nalezených skutečností je ANO 2011 a TOP 09 (oba 13), stejně tak stejný počet lze nalézt u SPD a KDU-ČSL (8), následuje KSČM (5) a nejmenší počet lze nalézt u ČSSD a STAN (2).

---

⁷ Tento výstup je podmíněn dostatkem zjištěných informací z programů politických subjektů. Pokud tento závěr nebude možný, důvod bude v konkrétní pasáži objasněn.

⁸ Kapitola třetí

⁹ Kapitola čtvrtá

¹⁰ U České pirátské strany lze tento výrazně převyšující počet zjištěných skutečností vysvětlit díky dokumentu, který tento politický subjekt vydal před volbami v roce 2017. Dokument se zaměřuje pouze na rovinu korupce a protikorupčních opatření.

9.1 Hnutí ANO 2011

Hnutí ANO 2011 úspěšně vstoupilo na českou politickou scénu po poměrně dlouhé a stabilní éře etablovaných politických stran. První úspěch zaznamenalo toto hnutí ve volbách roku 2013, kdy se stalo faktickým vítězem voleb. Příčina vzniku a následný volební úspěch je možné nalézt především v charakteru politického prostředí. Toto prostředí bylo poznamenáno hospodářskou recesí, poklesem důvěry ve stávající stranické elity a především atmosférou silné obavy z korupce v politice. Hnutí je možné definovat jako politickou stranu podnikatelského typu, která využívá populistické rétoriky (Kopeček 2016: 726–727, Krčál – Naxera 2018: 499).

Hnutí ANO 2011 samo sebe prezentuje jako politické hnutí, které vzniklo primárně kvůli boji proti korupci. Na webových stránkách tohoto hnutí se konkrétně píše o několika korupčních kauzách, které jsou hnutím spojovány s konkrétními osobami. Proto je v celku logické se domnívat, že v rámci programových prohlášení bude mít tento politický subjekt velké množství pasáží, které odkazují na boj proti korupci, a to buď v rámci konkrétních opatření, nebo obecným řešením. Nicméně při kvantifikování nálezů v politických programech napříč zkoumanými politickými subjekty je možné určit, že tento konkrétní politický subjekt je až na třetím místě v počtu zmínek o korupci. Celkem má tento subjekt třináct nálezů o protikorupční tematice, či tematice, která souvisí s korupcí.

9.1.1 Kód: Strana sebe samu označuje za řešitele, či bojovníka proti korupci

„To ale nic nemění na našem základním programu, který zůstává stejný a který je tradičním politikům úplně cizí. Nebudeme lhát, nebudeme krást, budeme bojovat proti korupci a nehospodárnosti a budeme pracovat pro lidi a naši zemi“. V této citaci lze vysledovat, že Hnutí ANO 2011 se staví do jakési role spasitele, který zachrání občany České republiky. Nejedná se zde o konkretizování či vymezení návrhu, jak bojovat proti korupci. Vymezuje se zde také proti tradičním politikům, které sice nekonkretizuje, nicméně tímto vyjádřením se vymezuje od ostatních politických subjektů.

Jedním z dalších nálezů v programu tohoto politického subjektu, kdy považuje sám sebe za řešitele korupce, je vyjádření: „Naše hnutí vzniklo jako protest proti korupci tradičních politických stran, které si hrály na levici a pravici. Proti tomu, že kmotři a lobbisti řídili zemi přes milenku premiéra. Proti tomu, že politici utahovali lidem opasky, zatímco církvím odklepli restituce předražené o 54 miliard“. V tomto případě lze potvrdit uvedený výrok na začátku tohoto segmentu, že strana sebe sama považuje za řešitele, či bojovníka proti korupci. Odkazuje zde i na skutečnost, kdy chápe korupci a různé příčiny korupce u ostatních aktérů jako jev, který je v České republice už poměrně institucionalizovaný a právě ono je někým, kdo tento negativní jev popíše a vymýtí. Vzhledem k představeným teoretickým rovinám v rámci institucionalizace korupce je možné tvrdit, že Hnutí ANO považuje korupci v České republice jako systematickou.

V rámci tohoto politického subjektu jsem označil ještě další dva nálezy, které odkazují k tomu, že hnutí samo sebe považuje za řešitele korupce, pokud bude mít silný mandát k vládnutí a prosazování svého politického programu. Nicméně tyto nálezy se prolínají s dalšími kódy, které jsem si na začátku analýzy vytýčil. Proto zařadím nálezy do dalších kódů.

9.1.2 Kód: Označení jiných stran či konkrétních osob jako příčiny korupce

Tento kód se v rámci politického hnutí objevuje dvakrát. Je zde explicitně odkazováno na konkrétní aktéry, kteří jsou Hnutím ANO považováni za příčinu korupce.

„Přitom nám nikdy nešlo o nic jiného, než aby ekonomika rostla, stát neplatil zbytečně za předražené zakázky, aby se rychle stavěly dálnice a efektivně a transparentně fungovalo zdravotnictví a aby začala fungovat justice. Místo společné práce pro lidi jsme se ale od našich koaličních partnerů dočkali spíš podrazů, třeba když se nám za zády domlouvali se svými starými známými v opozici, jen aby zmírnili zdanění hazardu nebo ochromili boj proti korupci reformou policie“.

Tato citace je vyňata z volebního programu pro rok 2017, kde Hnutí ANO popisuje svoji práci a pozici v rámci koaliční spolupráce za minulý volební rok. V rámci tohoto bodu, kdy je potřeba ukázat, zda politická strana vidí v někom či v něčem příčinu korupce, lze na této konkrétní citaci poukázat, že příčinu korupce vidí v koaličních partnerech minulé vlády¹¹. Konkrétně potom v tom, že reforma policie je úmyslná a ochromí boj proti korupci. Další zmínka o tom, že někdo jiný je zodpovědný za to, že ve státě probíhá korupční jednání a jednotlivé orgány či politické strany nepoužívají protikorupční mechanismy, je v následující citaci.

„Uplynuly čtyři roky. Po všem, co jsme zažili ve vládě a parlamentu, už tak naivní nejsme. Víme, že vládu ve skutečnosti neřídí premiér, ale nejrůznější zákulisní skupiny, lobbisté a poradci. Zkuste si na internetu dohledat jména Radek Pokorný nebo Miloš Růžička. Možná pak zjistíte, kdo tady skutečně tahá za nitky. V tom se ČSSD od ODS příliš neliší. Zažili jsme, jak mezi sebou jednotlivá ministerstva soupeří a důležité návrhy zákonů schválně různými byrokratickými figly zdržují“.

---

¹¹ V tomto volebním období vládla koaliční vláda ve složení ČSSD, ANO a KDU-ČSL.

Zde už strana přímo uvádí konkrétní jména a politické strany, kdy dochází i k explicitnímu propojení konkrétních politických subjektů se jmény, která Hnutí ANO označuje jako někoho, kdo „skutečně tahá za nitky“. Tato pasáž pak přímo navazuje na výše zmíněnou citaci o tom, že tyto strany a osoby ochromují boj proti korupci.

9.1.3 Kód: Opatření zaměřená na dílčí aspekt

V tomto bodě představím jednotlivá nabízená protikorupční opatření, která se zaměřují na konkrétní skutečnost. V rámci volebního programu Hnutí ANO se vyskytuje šest skutečností, které jsou v tomto bodě relevantní.

„Vytvoříme nebo posílíme specializované útvary státního zastupitelství pro boj se závažnou hospodářskou a finanční kriminalitou a všemi podobami organizovaného zločinu, včetně korupce; budeme tak schopni důsledněji a přísněji postihovat organizovaný zločin, který je jedním z největších bezpečnostních rizik a hrozeb řádného fungování demokraticky zvolených institucí“.

Z této citace vyplývá, že hnutí ANO považuje za jedno z hlavních protikorupčních opatření vytvoření specializovaných útvarů, které budou spadat pod státní zastupitelství. V této citaci je možné poukázat na fakt, že hnutí ANO považuje za jednu z hlavních institucí, která by měla bojovat proti korupci, státní zastupitelství, které by mělo být posíleno v této agendě.

Další omezení korupčního jednání, či spíše v tomto případě postup při odhalení korupčního jednání nabízí hnutí ANO v rámci zavedení opatření o prokázání původu majetku pro osoby, které jsou obviněné či podezřelé z korupce. Jedná se o následující citaci.

„Chceme razantnější boj proti organizovanému zločinu, zasadíme se o to, aby měl obviněný povinnost prokázat původ nabytého majetku ve všech případech podezření na závažnou hospodářskou a finanční kriminalitu a organizovaný zločin (zejména daňové, korupční, drogové zločiny, obchod s lidmi apod.). V případě, že by pachatel nebyl původ svého majetku schopen prokázat, byl by mu takový majetek zdaněn“.

Hnutí ANO také předkládá konkrétní možnost, jak vyřešit korupci, či ji předcházet, a to transparentností. „Maximální transparentností snížíme korupci, zavedeme elektronické aukce ve státní správě a samosprávě, pro veřejnou správu zavedeme centrální nákup a všechny zakázky, které se týkají veřejných peněz, zveřejníme na internetu“. V rámci této skutečnosti je možné odkázat na jednu z možností, která je uvedena v teoretické části v sekci možné řešení korupce. Jedná se o zavedení transparentnosti ve státní správě a samosprávě. Nicméně samotná transparentnost nestačí k tomu, aby byla korupce vymýcená. Musí být doprovázena svobodnými a spravedlivými volbami a fungujícím právním systémem. Transparentnost je tedy pouze nástroj k lepšímu boji proti korupci, nicméně je ji možné brát jako nástroj v rámci protikorupčních opatření.

Poslední příspěvek, který představím v rámci opatření na dílčí aspekt, a poukazuje na jednu z možností protikorupčního opatření, je zmínka o nezávislosti soudců.

„Právo na spravedlivý proces a rovnost občanů před zákonem jsou principy, na nichž stojí právní stát. Nezávislý, nestranný a neúplatný soudce je zcela zásadním pilířem demokracie. [...] Celý systém musí fungovat profesionálně a podle zákona, dopustí-li se excesu, musí jej uznat a škodu napravit“.

Tento text, který je obsažen v programu hnutí ANO, odkazuje na boj proti korupci, konkrétně proti nezávislým soudům, kdy je zásadní, aby byl soudce neúplatný, v tomto smyslu tedy schopný nedopustit se korupčního jednání.

9.1.4 Kód: Opatření zaměřená na celý politický systém

Poslední kód, který jsem v rámci volebních programů zkoumal, jsou opatření zaměřená na celý politický systém. Tento kód definuji tak, že strany pouze velmi obecně zmiňují, v čem je potřeba provést změnu nebo co navrhují, aby byla korupce potlačena či vymýcena. V rámci hnutí ANO jsem označil následující citaci jako relevantní pro tento kód. „Dál chceme bojovat proti klientelismu, korupci, nehošpodárnosti a předraženým zakázkám, které okrádají nás všechny. Zákonem o whistleblowingu musíme ochránit oznamovatele korupce, protože korupce je zločin, za který musejí nést konkrétní lidé odpovědnost“. Politický subjekt zde pouze uvádí, že chce bojovat proti klientelismu a korupci, ale nezmiňuje jakým konkrétním způsobem. Dále zmiňuje sice jeden konkrétní zákon, který má ochránit oznamovatele korupce, nicméně tento zákon není představen detailněji, jak tomu bylo v předešlých případech.

9.1.5 Dílčí shrnutí

Předmětem první dílčí analýzy, která byla zaměřena na volební a dlouhodobý volební program politického subjektu hnutí ANO 2011, bylo představit jednotlivé skutečnosti, které byly vybrány z programů tohoto hnutí. Je nutné podotknout, že ač jsem kódy tematicky rozlišil, docházelo k mírným překryvům, které výzkumu nikterak podstatně nevadí.

Na základě představených vyjádření, která byla převzata z volebních programů hnutí ANO lze konstatovat, že tento politický subjekt chápe z hlediska institucionalizace korupce korupci v České republice jako stadium systematické korupce. Ze všech citací v rámci tohoto politického subjektu jsem mohl využít tři citace, které jsou vhodné pro zařazení do tohoto teoretického rámce¹². Tento zjištěný fakt lze potvrdit také na základě toho, že největší počet citací z analyzovaných programů je z kódu opatření zaměřená na dílčí aspekt. V rámci stadia systematické korupce lze korupci odstranit díky tomu, že se na korupci přijde/upozorní nebo že se aplikují takové kontrolní mechanismy, které odstraní buď velké skupiny, nebo vyšší politiky, kteří jsou do korupčního jednání zainteresováni. Hnutí ANO nabízí právě partikulární mechanismy na odstranění a potírání korupce.

---

¹² Jedná citace je obsažena v kódu, kdy strana sebe samu označuje za řešitele, či bojovníka proti korupci. Další dvě citace jsou uvedeny v kódu Označení jiných stran či konkrétních osob jako příčiny korupce. Pouze jednu citaci lze zařadit do kódu Opatření zaměřená na celý politický systém. Ostatní citace nejsou relevantní v rámci aplikování na teoretický základ institucionalizace korupce.

9.2 Občanská demokratická strana

Občanská demokratická strana je jedna ze dvou politických stran, které jsou v českém politickém systému etablovány od devadesátých let, nicméně ji také doprovází řada korupčních kauz. Především v posledních letech ODS negativně poznamenala kauza z roku 2013, která je spjata s korupčním jednáním a vedla i k rezignaci premiéra Petra Nečase. Tato kauza je spjata především s dřívější milenkou a aktuálně ženou Petra Nečase, která ovlivňovala vojenské zpravodajské služby ve svůj prospěch. Kauza v sobě nese prvky klientelismu a organizovaného zločinu, ve kterém jsou zainteresovány osoby, které využily pozici v rámci státní správy a pozici premiéra české vlády. Tyto skutečnosti vedly k pádu vlády a silné politické krizi v českém politickém systému, kterou využili ostatní politické subjekty (srov. Kupka – Mochťák 2015).

I v rámci této strany budu vycházet z dlouhodobého a volebního programu pro rok 2017. Z těchto programů jsem vymezil dvacet sedm segmentů, které se týkají korupce či nabízejí nějaké protikorupční opatření. Dvěma nejpočetnějšími kódy v rámci této strany se staly *Opatření zaměřená na celý politický systém* a *Opatření na dílčí aspekt*. Tento kód se objevil celkem desetkrát. Šestkrát byl vymezen kód: *Strana sebe samu označuje za řešitele, či bojovníka proti korupci*. A konečně poslední kód, tedy *Označení jiných stran či konkrétních osob jako příčiny korupce*, byl zaznamenán pouze jednou.

Při analýze je vhodné zohlednit ideologický fakt, ze kterého ODS vychází. Občanská demokratická strana se prezentuje jako politický subjekt, pro který je nejdůležitější svoboda jednotlivce, volný trh, soukromé vlastnictví, individuální zodpovědnost a konkurenceschopné prostředí s minimálním zásahem státu (ODS 2019). Tyto prvky do značné míry korespondují s liberalismem jakožto ideologií, ve které je důraz kladen na svobodu jednotlivce, volný trh či důraz na právní stát (Rosůlek 2002: 136–143).

Na konci této kapitoly bude následně představeno dílčí shrnutí, ve kterém se zaměřím na institucionalizaci korupce tak, jak ji chápe ODS, kdy budu vycházet z analyzovaných citací.

9.2.1 Kód: Strana sebe samu označuje za řešitele, či bojovníka proti korupci

Pasáže, které byly přiřazené v rámci tohoto kódu, se většinou vztahují na obecný pohled na korupci. V rámci jednotlivých vyjádření je nejčastějším zdrojem volební program do Poslanecké sněmovny v roce 2017. „ODS bude i nadále vycházet ze své dlouhodobé strategie boje s korupcí, která je založena na třech základních pilířích: prevenci, průhlednosti a postihu“. ODS tedy prezentuje sebe samu jako aktéra, který má dlouhodobější strategii v boji proti korupci. Tato strategie bude pak následně prosazována zvolenými zástupci za ODS. Nicméně je možné si všimnout, že strategie není nikterak konkrétní, a tedy ani uchopitelná.

Jako další podobný příklad je možné uvést následující citaci: „Důsledně budeme bojovat s elitářstvím a korupcí při poskytování zdravotní péče“. V tomto případě ODS nabízí poněkud konkrétnější opatření. ODS předpokládá, že v rámci poskytování zdravotní péče, dochází ke korupčnímu jednání. A právě tento politický aktér bude schopen představenému korupčnímu jednání zamezit.

9.2.2 Kód: Označení jiných stran či konkrétních osob jako příčiny korupce

Do tohoto kódu jsem zařadil pouze jednu citaci, která svým obsahem splňuje charakteristiky kódu: „Na rozdíl od našich politických soupeřů vidíme těžiště boje s korupcí v prosazování preventivních opatření“. Vzhledem k povaze kódu se jedná o vyjádření v rámci programu ODS, kdy odkazuje na to, že ostatní politické strany nedokáží vyřešit korupci, poněvadž nevidí primární příčinu korupce, která je dle nich v prosazování preventivních opatření.

9.2.3 Kód: Opatření zaměřená na dílčí aspekt

Vzhledem k ideologickému zaměření ODS je možné konstatovat, že představené citace o možnostech řešení korupce korespondují s liberálnějšími prvky, které se projevují například v minimalizaci státní správy, byrokracie a administrativy.

„Budeme dbát o snižování regulační a administrativní zátěže. Dlouhodobá úspěšnost boje s korupcí musí být založena na snižování počtu dotačních titulů a objemu dotací. Dlouhodobá politika ODS zaměřená na omezování korupčního prostoru bude založena na snižování míry byrokratického rozhodování. Praktické řešení bude spočívat nejen v průběžném snižování počtu úředníků, ale zejména v rušení zbytečných institucí nebo v procesu jejich slučování“.

Tato citace odkazuje na skutečnost, že dílčí opatření, která by pomohla k omezení korupčního jednání, mají být zaměřena především v rovině omezování dotačních titulů a objemů dotací. Dále se v této konkrétní citaci ODS zaměřuje na snižování míry byrokratického rozhodování. V rámci nabízené protikorupční rétoriky je dle ODS možné řešení ve snižování počtu úředníků v takových institucích, které jsou nadbytečné, anebo dochází ke slučování více institucí. V rámci teoretického rámce je možné odkázat na část příčiny korupce a podkapitolu neefektivní byrokracie, administrativa a politická struktura¹³. ODS dle tohoto vyjádření chápe, jako jednu z hlavních příčin korupce, velkou administrativní zátěž, která by pak mohla vést k netransparentnosti a možnosti zneužití pravomocí úředníka. Úředník má pak zvýhodněnou možnost dopustit se korupčního jednání. Podobným způsobem je uvedena i další citace.

---

¹³ Jedná se část 5. Příčiny korupce. Konkrétní podkapitola nese označení: 5.1.1. Neefektivní byrokracie, administrativa a politická struktura.

„Za hlavní příčiny rozšiřování prostoru pro korupci považujeme postupné omezování svobodného rozhodování občanů, vysokou míru jejich zdanění, byrokratické přerozdělování finančních prostředků a štědrých dotací, přeregulované prostředí a s tím související nepřehledná výběrová řízení, příliš komplikovaný právní řád včetně nedůsledné a pomalé vymahatelnosti práva“.

Možná interpretace této citace odkazuje jak na už výše zmíněnou problematickou rovinu dotací či byrokratické zátěže, tak na zaměření, které se týká nepřehlednosti výběrových řízení nebo na pomalou vymahatelnost práva spojenou s komplikovaným právním řádem. Dílčí aspekt je možné shledat v tom, že protikorupční mechanismy by měly být orientované na transparentnost výběrových řízení a zmenšení míry regulovanosti při dotačním řízením.

„Ke korupci přispívá i nepřehledný právní řád, zvážíme proto změny v legislativním procesu směřující k jeho větší transparentnosti (příkladem je například zrušení praxe legislativních přílepků) a zároveň budeme pokračovat v elektronizaci právních předpisů“.

„ODS prosadí prostřednictvím zákona o veřejných zakázkách povinný transparentní proces veřejných soutěží se „životopisem“. Jednotlivé zakázky vyhlašované na všech stupních státní správy budou podléhat veřejné elektronické kontrole“.

Vzhledem k představeným citacím v tomto kódu je možné potvrdit, že ODS se snaží nabídnout takové protikorupční opatření či strategie, které se zaměřují na menší regulovatelnost, byrokratickou zátěž a především na větší transparentnost různých procesů, ve kterých ODS shledává hlavní příčiny korupce. Tento fakt lze potvrdit výše zmíněnými dvěma citacemi.

9.2.4 Kód: Opatření zaměřená na celý politický systém

Protikorupční opatření zaměřené na celý systém se vztahuje na takové citace, které jsou nekonkrétní a pouze odkazují na velmi obecnou rovinu jak řešit korupci, či jaké jsou obecné příčiny korupce. Příkladem mohou být následující vybrané pasáže z volebních programů: „Pokud to myslíme vážně s bojem proti korupci, musíme vždy a všude bránit a prosazovat svobodu“. Nebo „Přestože těžiště účinného boje s korupcí vidíme v důsledném odstraňování všech příčin, které k existenci korupčního prostředí přispívají, jsme si vědomi, že rychlý a nekompromisní postih každého, kdo se takového jednání dopustí, posiluje ve společnosti víru ve vládu práva“.

Na těchto dvou citacích lze vidět, že ODS nijak nekonkretizuje nabízená řešení. Jako protikorupční mechanismus vidí v tomto případě prosazování svobody nebo odstraňování všech příčin korupce. Neuvádí ovšem, jaké ty příčiny jsou a jak by se mělo těmto příčinám předejít, což by vedlo k jejich zmizení.

„ODS považuje korupci za patologický společenský jev, který způsobuje plýtvání s finančními prostředky daňových poplatníků, podvazuje hospodářský růst a rozšiřuje prostor pro tzv. šedou ekonomiku“.

Tuto citaci je možné interpretovat jako možný pohled na to, jak ODS vidí korupci v rovině zakořenění ve společnosti. Pokud bych první část této citace, tedy že ODS považuje korupci za patologický společenský jev, propojil s teoretickou částí v rámci Korupce jako patologické chování¹⁴, pak korupce jako patologické chování je definována jako chování určité osoby, která jedná v rámci svého úřadu jinak než v zájmu dobra společnosti. Je také definována tím, že se projevuje tam, kde nejsou jasné a transparentní mechanismy v rámci byrokracie. To znamená, že při představení výše zmíněné citace používá ODS označení korupce jako patologického jevu jen čistě jako označení a nelze tento výrok vztáhnout na teoretickou rovinu.

---

¹⁴ Podkapitola 2.2 s názvem Korupce jako patologické chování.

I v rámci tohoto kódu jsem označil citaci, která odkazuje na jednu z hlavních příčin korupce, tak jak ji chápe ODS. „Za hlavní příčiny rozšiřování prostoru pro korupci považujeme postupné omezování svobodného rozhodování občanů [...]“. Citace byla zařazena do tohoto kódu, poněvadž se zaměřuje na celý systém, který podle ODS omezuje svobodné rozhodování občanů.

„Pro konečný úspěch je nutná restrukturalizace mandatorních výdajů, provedení důchodové a zdravotní reformy, zvýšení efektivity státní správy, potírání korupce, efektivnější výběr daní, zavedení závazných fiskálních pravidel a nastavení vnějších mechanismů pro jejich kontrolu.“

Z citace vyplývá, že ODS se chce zaměřit na restrukturalizaci systému, která se týká různých oblastí, jako jsou důchody, zdravotní reformy, potírání korupce, či efektivnější výběr daní. Není ovšem jasně vymezeno, jakým způsobem chce této restrukturalizace, která se týká i nástrojů proti korupčnímu jednání, dosáhnout.

V této části byly představeny a následně interpretovány kódy Občanské demokratické strany. Z jednotlivých představených citací bylo u některých případů možné spojení interpretované citace s teoretickou částí a představených podkapitol. Jak jsem zmínil na začátku této kapitoly, tak v jednotlivých vyjádřeních se projevuje ideologické zabarvení, které ODS prosazuje. Nicméně nebyly uvedeny všechny zjištěné skutečnosti v kódech, a to z důvodu velké podobnosti vyjádření. Toto selektování a představení jen těch nejdůležitějších skutečností v rámci jednotlivých kódů jsem provedl účelně, abych předešel zbytečné a v rámci této práce irelevantní opakovatelnosti jednotlivých příspěvků.

9.2.5 Dílčí shrnutí

V kapitole, která se věnovala analyzování volebních programů politického aktéra ODS, byly představeny citace, které reprezentovaly dané kódy. V rámci představování kódů bylo představeno celkem třináct citací. Celkový počet citací byl sedmadvacet. Vzhledem k povaze programu se dalo vysledovat, že většina protikorupčních opatření se zaměřuje na zmenšení byrokratické a administrativní zátěže ve státní správě.

Pokud se zaměřím na to, jakým způsobem chápe z hlediska institucionalizace korupce ODS korupci v českém prostředí, tak se domnívám, že ji chápe jako stadium systematické korupce. Vycházel jsem z představených citací, které jsem analyzoval a ručně zařazoval do charakteristik jednotlivých chápání korupce v rámci institucionalizace¹⁵. ODS tedy chápe korupci v českém prostředí jako závažnou, do určité míry zakořeněnou ve státě, ale lze ji určitými mechanismy odstranit, či jí předcházet.

Při zpracovávání kapitoly jsem u jedné citace uvedl, že lze toto vyjádření interpretovat dle možnosti chápání korupce v rámci vymezení korupce jako patologické chování¹⁶. Vztahuje se na to především ideologická povaha ODS, která chápe, že jedna z hlavních příčin korupčního jednání je ve velké administrativě, přehlcené a nefunkční byrokracii. Toto ideologické zabarvení bylo představeno v průběhu analýzy a odůvodněno v začátku této podkapitoly. Úředník na tomto teoretickém základě koná v zájmu druhých. Za tento čin pak přijme nějaký úplatek, tak vzniká korupční jednání. Držitel úřadu tak jedná ve prospěch soukromých osob a nejedná v rámci veřejného zájmu. Lze se domnívat, že ODS

---

¹⁵ Celkem tři citace byly vhodné k charakteristickým vlastnostem systematické korupce. Dvě citace vyházely z kódu Opatření zaměřená na celý politický systém a jedna citace z kódu Opatření zaměřená na dílčí aspekt. Jeden kód, konkrétně Opatření zaměřená na dílčí aspekt, pak obsahoval citaci, kterou je možné zařadit do stadia systémové korupce. Jedna citace z kódu Strana sebe samu označuje za řešitele, či bojovníka proti korupci byla pak zařazena do stadia náhodné korupce.

¹⁶ Tato citace je dohledatelná v 8.2.4 Kód: Opatření zaměřená na celý politický systém.

chápe veřejný zájem jako lidskou svobodu, kterou nechce nijak omezovat. Proto v jednom ze svých programových prohlášení ochraňuje lidskou svobodu¹⁷.

9.3 Česká pirátská strana

Česká pirátská strana vznikla v České republice v roce 2009. Tento politický subjekt uspěl ve volbách 2017 do Poslanecké sněmovny, kdy využívala především protikorupční rétoriku. Strana chce využít transparentnost jako mechanismus, který potlačí korupční jednání. Vymezuje se proti ostatním politickým subjektům, které jsou v rámci systému etablovány a jsou spojovány s korupčními kauzami. Takovýto typ politické strany je možné nazvat jako antikorupční strana (Bågenholm 2013: 177).

Jak bylo uvedeno v rámci postupu při realizaci analýzy a popisu datového korpusu, tak u tohoto politického subjektu budu vycházet klasicky z volebního programu. Nicméně druhým analyzovaným dokumentem nebude dlouhodobý volební program, ale strategie s názvem Pirátská strategie pro snížení korupce v Česku. Rozhodnutí použít tento dokument se zakládalo na relevanci dokumentu v rámci charakteru diplomové práce. Dá se předpovídat, že v tomto dokumentu, který se věnuje primárně protikorupčním strategiím, bude větší počet možných citací, které jsou relevantní pro analýzu.

V rámci kódování vhodných citací jsem zdůraznil celkem čtyřicet šest citací, které byly rozděleny do pěti kódů. Postup interpretací jednotlivých citací bude obdobný, jako u dvou výše představených politických subjektů.

---

¹⁷ „Za hlavní příčiny rozšiřování prostoru pro korupci považujeme postupné omezování svobodného rozhodování občanů [...]“. Tuto citaci je možné dohledat také v této práci v 8.2.4 Kód: Opatření zaměřená na celý politický systém.

9.3.1 Kód: Strana sebe samu označuje za řešitele, či bojovníka proti korupci

„Piráti mají nejprogresivnější program skutečného boje proti korupci, který je ale zároveň realistický. Každý náš kandidát má povinnost podepsat právně vynutitelné protikorupční prohlášení“. Z této citace je možné odvodit interpretaci, která se vztahuje k tomu, že Pirátská strana má jako jediný aktér relevantní program pro řešení korupčního jednání. V rámci této citace se čtenář programu nedozví, jakým způsobem chtějí Piráti tento boj proti korupci vést, nicméně ví, že to jsou právě Piráti, kteří to dokáží. Proto je vhodné citaci zařadit do tohoto kódu.

Jeden z jasných příkladů, kdy se Piráti označují za řešitele korupce je následující citace: „Piráti osobně dohlédnou na to, aby zakázky v obraně byly skutečně transparentní a nebyl u nich prostor pro korupci.“ V této citaci není možné určit, jakým způsobem chtějí dohlédnout na protikorupční jednání, i když uvádějí transparentnost. Větší význam kladou na to, že oni sami budou dohlížet na zakázky.

„Korupce politických stran. Říká se, že ryba smrdí od hlavy. Předně je třeba vyřešit důvod, proč politické strany baží po penězích – prosadíme jasná pravidla, aby před volbami měly všechny politické strany spravedlivou a bezplatnou možnost vyvěsit své plakáty či pořádat mítinky na veřejných prostranstvích, umístit svůj inzerát do volební brožury a prezentovat svůj program v rádiu a televizi.“

Tato citace se už výrazně překrývá s dalším kódem, který je zaměřen na dílčí aspekt při nastolování protikorupčních opatření. Nicméně z citace je možné odvodit, že se klade větší důraz na to, že piráti jsou ti, kteří něco prosadí. Budou to oni, kteří vyřeší korupční jednání tím způsobem, který nabízí, tedy prosazením jasných pravidel před volbami a zaměřením se na korupci politických stran.

Poslední vybranou citací, která odkazuje nato, že Piráti jsou řešiteli korupce, je následující: „Chceme veřejné zakázky průhledné a bez byrokracie. Naučíme veřejnou správu chovat se jako řádného hospodáře, viz protikorupční strategie“. Zde Piráti odkazují na to, že sami naučí veřejnou správu fungovat tak,

aby nedocházelo k nekalým transakcím či korupčnímu jednání a aby fungovala jako řádný hospodář.

9.3.2 Kód: Označení jiných stran či konkrétních osob jako příčiny korupce

„Se vstupem Andreje Babiše do politiky pozorujeme v Česku přesun od většího počtu malých zkorumpovaných zakázek a dotačních podvůdků k malému počtu neprůhledných a pochybných kontraktů či dotací (zvýšení dotací pro Agrofert, velká zakázka Lesy ČR, pro Babišovu firmu, daňové úlevy, zakázka na MMR na dotační systém MS2014+, prodloužení smlouvy na mýtné s Kapsch apod.). ČSSD na to reaguje masivní spoluprací s investory spojenými s Čínou“.

Z této citace je jasné, že Piráti přímo odkazují na konkrétní osobu, kterou nepřímo vidí jako příčinu korupce. Dále jsou zde uvedeny příklady, ve kterých vidí tento politický subjekt náznaky, že se může jednat o podvody, které souvisejí s korupcí, která je spojená jak s konkrétní osobou, tak se soukromým sektorem. V druhé části citace je zase odkazováno na jeden z politických subjektů, který spolupracuje s čínskými investory. V rámci této citace je možné se domnívat, že toto spojení je vnímáno Piráty negativně.

Podobný způsob označování někoho jiného za příčinu korupce je možné nalézt v další citaci, která ovšem není konkrétní jako předešlá citace.

„Podle žebříčku Světového ekonomického fóra se Česko umístilo mezi Ruskem a Řeckem na 79. místě. Vysoká míra korupce ale není samozřejmostí, stačí jen nevolit politické strany a oligarchy, kteří se za posledních 25 let na korupci a klientelismu podíleli“.

Jak už jsem zmínil při uvedení citace, jedná se o takové označení příčiny, které je neurčité a pouze odkazuje na takové aktéry, kteří působí v českém prostředí přes pětadvacet let a jsou zainteresováni do korupce a klientelismu. Snaží se tímto výrokem upozornit na fakt, že v Česku je poměrně vysoká míra korupce, která je v dokumentu podložena žebříčkem Světového ekonomického fóra.

Poslední představenou citací v rámci tohoto kódu je citace, která explicitně označuje jména, která jsou veřejně známá a jsou spojována s významnou korupční kauzou. „Česko má bohatou tradici politiků, kteří náhle zbohatli (Langer, Gross) či dostali od podnikatelů luxusní nemovitost (Klaus)“. Piráti tedy jako jednu z příčin korupce, která je stále aktuální v českém prostředí, vidí v politicích, kteří zde působili poslední dvě dekády let.

Tento diskurz se projevuje v mnoha částech vybraných citací. Piráti často odkazují na předešlé období, poněvadž sami sebe prezentují jako novou stranu, která není zatažená do různých korupčních afér (Piráti 2019).

9.3.3 Kód: Opatření zaměřená na dílčí aspekt

„Důsledkem otevřeného státu pak je omezení korupce. Boj proti korupci nejen na papíře. Prosadíme novelu zákona o registru smluv: „Všechny státní firmy včetně ČEZ budou zveřejňovat smlouvy“. Zde jsou piráti velmi konkrétní a chtějí v rámci boje proti korupci prosadit novelu zákona o registru smluv, který by umožnil veřejnosti, aby státní podniky zveřejňovaly smlouvy. Jedná se tedy o mechanismus v rámci omezení korupčního jednání či předcházení korupčního jednání v rámci větší transparentnosti.

„Prosadíme konečně zákon o lobbingu a zveřejňování schůzek lobbistů s politiky a omezíme financování stran byznysem (včetně nepřiměřených slev doprovázených typicky černým financováním). Prosadíme omezení zadávání reklamy na státní a veřejné instituce, které je skrytým uplácením médií. Protikorupční prohlášení, majetková přiznání a zabránění střetu zájmů“.

V tomto případě se snaží protikorupční opatření vztáhnout na rovinu lobbingu a omezení finanční podpory politických stran soukromými subjekty. V citaci je také možné nalézt, že Piráti se budou snažit o prosazování omezení v rámci zadávání reklam pro státní či veřejné instituce, poněvadž zde vidí velký prostor pro korupční jednání, kterému chtějí zamezit. Příčinu korupce v tomto případě vidí ve spojení soukromé sféry se sférou politickou.

„Předpokladem snížení míry korupce ve veřejných službách (zejména zdravotní zařízení, úřady) je, že všechny standardní a nadstandardní služby budou dobře dostupné, případně za příplatek reálně zohledňující jejich náklady, aniž by to mělo vliv na ostatní občany (např. přednostní vyřízení)“.

Další nabízené konkrétní řešení se vztahuje na služby pro veřejnost. Piráti nabízejí takové řešení, které se vztahuje na výši příplatků v rámci poskytnutí konkrétních služeb. Domnívám se, že protikorupční opatření v této problematice je především v předcházení problémů v rámci nedostupnosti dosažení nějakých služeb pro širokou veřejnost.

„Zavedeme u všech politiků a vysokých úředníků povinnost podepsat protikorupční prohlášení, doložit údaje v majetkovém přiznání a možnost vyžádat si majetkové přiznání a prokázat legální původ majetku i po skončení funkce. Zakážeme jim vlastnit anonymní majetek (firmy a svěrenecké fondy). Nedoložený majetek bude zkonfiskován. Majetková přiznání budou dostupná ve strojově čitelné podobě na webu“.

Jako poslední citaci v tomto kódu představím takovou, která se zaměřuje na prokázání původu majetku, a to i zpětně po skončení funkce. Piráti zakážou vlastnit anonymní majetek. Pokud osoba, která vykonává veřejnou funkci, nebude schopna doložit původ majetku, bude mu takový majetek zkonfiskován.

9.3.4 Kód: Opatření zaměřená na celý politický systém

Jedna z citací, která je zaměřená na obecnou strategii jak zamezit korupci, je „Základní principy. Základem boje proti korupci je maximální otevřenost veřejných věcí, aby se korupčníci báli (viz bod přístup k informacím). Druhým principem je maximálně jim to „ztížit a zdražit“. V rámci citace Piráti odkazují na základní principy, které by měly být účinné při potírání korupce. Tyto principy

jsou otevřenost věcí veřejných či principy, které by ztížily aktérům dopustit se korupčního jednání. Všechny tyto strategie jsou velmi obecné a neurčité.

„Aby pravidla proti korupci, nehospodárnému jednání a střetu zájmů politiků byla účinná, nesmí politici kontrolovat sami sebe, jak je to dnes. Piráti prosazují, aby Nejvyšší kontrolní úřad kontroloval hospodaření veřejné správy a majetková přiznání politiků na celostátní i lokální úrovni. Zároveň požadujeme, aby Nejvyšší kontrolní úřad nebyl bezzubá instituce, ale mohl ukládat konkrétním zodpovědným osobám pokuty (které by se měly v případě střetu zájmů podstatně zvýšit) a iniciovat soudní či kárné řízení“.

V rámci této citace jsou sice zmiňovány konkrétnější roviny, nicméně nabízené protikorupční opatření je pouze v rámci obecného pojmenování. Piráti se zmiňují, že by Nejvyšší kontrolní úřad měl mít více pravomocí. Hledají tedy protikorupční opatření v rámci státní instituce.

9.3.5 Kód: Zmínka o konkrétních korupčních kauzách

Tento kód budu v rámci analýzy zmiňovat poprvé. Jedná se o kód, kdy jsem určitou citaci z analyzovaných dokumentů shledal jako vhodnou v rámci toho, že odkazuje na nějakou konkrétní kauzu. Tato kauza je politickým subjektem brána jako příčina korupce, či odkazuje na nějaké řešení korupce v rámci předběžných opatření. Příkladem jsou následující dvě citace.

„Korupce je parazitem na veřejných zdrojích. Kvůli korupci nejdou veřejné peníze na české silnice, školy a nemocnice, ale na jachty a účty kyperských, irských či panamských firem. Odhaduje se, že Česko kvůli korupci ročně přichází o cca 100 miliard korun“.

„Kauza hejtmana Davida Ratha ukazuje na to, že pro rozbití korupčních kartelů jsou potřeba spolupracující obvinění. Bohužel schopní advokáti dokážou trestní proces prodlužovat a rozkládat“.

Druhá citace odkazuje na kauzu, ve které figuroval bývalý hejtman Rath. Jedno z hlavních protikorupčních opatření je z této citace možné zmínit, že pro potírání korupce je potřeba, aby například byli obvinění lépe chráněni a hlavně aby spolupracovali. První citace nekonkrétně odkazuje na určité korupční jednání, kdy jsou veřejné peníze odváděny do zahraničí, přičemž přímo konkretizují ztrátu v penězích. Korupce je dle nich zásadní problém, díky kterému není možné investovat do rozvoje státu v různých oblastech.

9.3.6 Dílčí shrnutí

Vzhledem k tomu, že Piráti sami sebe chápou jako stranu, která je v první řadě zaměřená proti korupci, antikorupční stranu nebo stranu moderní, je zřejmé, že v citacích se objevuje mnoho odkazů na konkrétní kauzy, které jsou spojovány s korupcí. Piráti nabízejí mnoho opatření, která chtějí vztáhnout na konkrétní příčiny korupce nebo mají předcházet protikorupčnímu jednání. Jedním z nejvýznamnějších mechanismů je transparentnost.

Co se týká institucionalizace korupce, tak jak ji chápou Piráti, je z uvedených citací možné tvrdit, že se jedná o stadium systematické korupce. Nicméně vzhledem k určitým výrokům a předešlým analyzovaným politickým stranám¹⁸, je protikorupční rétorika nejostřejší¹⁹.

---

¹⁸ Hnutí ANO 2011 a ODS.

¹⁹ Celkem šest citací splňuje charakteristiky stadia systematické korupce – dvě citace jsou obsažené v kódu: Označení jiných stran či konkrétních osob jako příčiny korupce, dvě citace v kódu: Opatření zaměřená na dílčí aspekt, jedna citace v kódu: Opatření zaměřená na celý politický systém a jedna citace v kódu: Zmínka o konkrétních korupčních kauzách.

V rámci stadia systémové korupce jsem zařadil tři citace. Jedna citace je obsažena v kódu: Strana sebe samu označuje za řešitele, či bojovníka proti korupci a dvě citace jsem zařadil do kódu: Označení jiných stran či konkrétních osob jako příčiny korupce.

9.4 SPD

Politický subjekt Svoboda a přímá demokracie představuje populistické hnutí, které je založeno na nacionalismu, přímé demokracii a označení stávajících elit za zkorumpované. Předsedou strany je podnikatel Tomio Okamura, který už vedl podobně populistickou stranu²⁰, ze které ovšem musel vystoupit z důvodu problémů financování strany, konkrétně vyvádění peněz.

K tomuto politickému subjektu jsem přiřadil osm citací, které se do určité míry vztahovaly na rovinu protikorupčních opatření či strategií. Je nutné podotknout, že v tomto konkrétním případě docházelo k nadpolovičnímu překryvu jednotlivých citací v rámci rozdílných kódů.

SPD se jako politický subjekt staví do role, kdy svou agresivnější rétorikou útočí na ostatní politické subjekty. V rovině protikorupčního jednání se SPD spíše orientuje na obecné strategie a nenabízí konkrétní strategii, která by byla uchopitelná. Představené citace budou vycházet z volebního a dlouhodobého programu, který je volně ke stažení na oficiálních webových stránkách politického subjektu SPD.

9.4.1 Kód: Strana sebe samu označuje za řešitele, či bojovníka proti korupci

V rámci tohoto kódu se vyskytl pouze jeden segment, který naplňuje charakteristiky pro zařazení.

„Prosazujeme prokázání původu nabytého majetku občana nad 20 milionů korun. A na rozdíl od všech ostatních stran zpětně. V případě, že nebude doloženo legální nabytí majetku, bude zdaněn 100% daní. Co zloději ukradli, musí vrátit! Nelze připustit zbohatnutí politicko-korupční mafie na úkor ostatních občanů“.

---

²⁰ Úsvit přímé demokracie.

Tato citace odkazuje na problém, kdy SPD se staví do role bojovníka proti politicko-korupční mafii. V rámci problému s korupcí se zaměřuje na rovinu nabytí majetku. Pokud by nabytí tohoto majetku nebylo doloženo, SPD si představuje, že by tento majetek byl zdaněn 100% daní.

9.4.2 Kód: Opatření zaměřená na dílčí aspekt

Následující citace představuje další nabízené řešení korupčního jednání. V tomto případě se znovu jedná o prokázání majetku a zajištění menší zátěže pro občany v rámci byrokracie.

„Tak nemohou být promlčeny zlodějny korupčníků a tunelářů. Nechceme tímto zákonem obtěžovat byrokracií běžného občana, který vlastní rodinný dům nebo získal dědictví po rodičích. Chceme stanovit hranici 20 milionů korun, nad kterou by tento zákon stanovil povinnost prokázat legální nabytí tohoto majetku“.

Z této citace je možné interpretovat, že SPD vidí velký prostor pro korupční jednání především v nabytí majetku. Opatření, kterým chtějí tomuto korupčnímu jednání předejít, je přijmout zákon, který stanovuje určitou finanční hranici pro povinnost prokázání nabytí majetku.

9.4.3 Kód: Opatření zaměřená na celý politický systém

„Osobní, hmotná a trestní odpovědnost politiků. Budeme podporovat odborné a přitom hospodárné řízení veřejného sektoru. Nechceme tunelování školství, životního prostředí, zdravotnictví, bezpečnosti země a sociálních služeb drahými a nefunkčními projekty. Veřejný sektor musí sloužit občanům a ne k obohacování kmotrovských stranických mafií. Za korupci a rozkrádání veřejných prostředků musí následovat trest. Viníci musí být odhaleni, souzeni a přísně trestáni. Zde musí fungovat nezávislá policie, státní zastupitelství a soudy. Budeme prosazovat uzákonění osobní, hmotné a trestní odpovědnosti politiků,

soudců, státních zástupců a exekutivy. Jsme pro odvolatelnost politiků občany“.

Z této citace je možné odvodit, že SPD v rámci nabízených protikorupčních strategií odkazuje na hospodárné řízení veřejného sektoru. Korupci v tomto případě vidí ve školství, zdravotnictví a v sociálních službách, a to díky špatně nastaveným projektům. Nefunkční systém, ve kterém je možné dopouštět se korupčního jednání, slouží dle SPD stranickým mafiím. Jejich nabízená protikorupční strategie je podpora funkční a nezávislé policie, soudnictví a státního zastupitelství. Další protikorupční mechanismus vidí SPD v přímé odvolatelnosti politiků a prokazování původu majetku. Vzhledem k povaze citace byl tento výrok dán do kódu opatření zaměřená na celý politický systém, poněvadž nenabízí žádné konkrétní řešení, jen odkaz na posílení nezávislosti soudů.

9.4.4 Dílčí shrnutí

V rámci politického subjektu SPD jsem přiřadil do pěti kódů osm citací. Vzhledem k povaze citací, kdy u některých docházelo k výrazným překryvům, jsem použil pouze tři kódy a tři citace. Jednotlivé citace se převážně zaměřovaly na taková protikorupční řešení, která chtějí eliminovat prostor pro korupci v rovině nabytí majetku.

V předešlých případech jsem vždy v dílčím shrnutí provedl analýzu jednotlivých citací, kdy jsem určité charakteristiky zařadil do typu institucionalizace korupce ve společnosti optikou, jak to vidí samotný politický subjekt. V tomto případě ovšem nelze z jednoho možného příspěvku tento závěr učinit, poněvadž by došlo k výraznému zkreslení závěrečného konstatování.

9.5 KSČM

Komunistická strana Čech a Moravy se přetransformovala z Komunistické strany Čech v devadesátých letech. Subjekt jako takový se od devadesátých let vždy ocitl v opozici, přičemž se nedostal do větší, či mediálně probírané korupční aféry. Téma korupce je u tohoto politického subjektu spíše okrajové téma, přičemž ho výrazně neakcentuje ani ve svých volebních programech od devadesátých let (srov. Naxera 2015b: 78).

Komunistická strana ve svých dokumentech, které jsem analyzoval, zmiňuje celkem pět citací, ve kterých se objevuje protikorupční rétorika. Stejně jako v předešlém případě se jedná převážně o citace, které byly zařazeny do kódu Opatření zaměřená na celý politický systém. V kódu Strana sebe samu označuje za řešitele, či bojovníka proti korupci jsem zaznamenal pouze jednu citaci, která splňovala podmínky pro zařazení.

9.5.1 Kód: Strana sebe samu označuje za řešitele, či bojovníka proti korupci

V následující citaci se jedná o vyjádření, kdy politický subjekt chce zamezit určitému jednání, které je bráno jako negativní v rámci korupce a klientelismu. „Zamezíme prorůstání moci ekonomické, politické a mediální, korupci a klientelismu ve veřejné správě. Plošná majetková priznání jsou řešením“. Komunistická strana se bude snažit o zastavení ovlivňování moci politické, ekonomické či mediální ve veřejné správě, což je spojováno s uplatňováním korupčního jednání a institucionalizaci klientelismu.

9.5.2 Kód: Opatření zaměřená na celý politický systém

Do tohoto kódu jsem zařadil čtyři citace, které odpovídají charakteristikám daného kódu. Jedná se převážně o takové citace, které svým obsahem vztahují problematiku řešení korupce na celý politický systém a nezaměřují se na konkrétní aspekty. Jedna z takových citací může být: „Novelizaci zákona o státní službě s tvrdými postihy za korupci, zejména ztrátou všech výhod státních úředníků a

doživotním zákazem jejich státní služby.“ Zde politický aktér neuvádí nic konkrétního. Pouze odkazuje na skutečnost, že postih za korupci by mohl být ve formě ztráty všech výhod pro úředníky nebo jejich doživotním zákazem působení ve veřejné správě.

„Za priority v oblasti bezpečnosti a ochrany obyvatelstva považujeme boj proti závažné hospodářské kriminalitě, mezinárodnímu i vnitrostátnímu organizovanému zločinu, zejména prioritu šíření drog a omamných látek, korupci a praní špinavých peněz, převaděčství a dalším formám obchodu s lidmi“.

I v této citaci je možné vidět, že se nabízené protikorupční opatření týká pouze neurčitého opatření, kdy KSČM vidí boj proti korupci především v ochraně obyvatelstva. Celkově je citace zařazena v rovině bezpečnosti a ochrany obyvatelstva.

9.5.3 Dílčí shrnutí

U tohoto politického subjektu jsem celkem analyzoval dva dokumenty. Z těchto dokumentů bylo pět citací vhodných pro analýzu. Představeny byly celkem tři citace, ovšem pouze v rámci dvou kódů. Ovšem podobně jako v předešlém případě²¹, není možné provést propojení s teoretickou částí, tedy konkrétně s částí institucionalizace korupce ve společnosti. Dle mého není možné z tak malého počtu citací relevantně podložit propojení s tímto teoretickým základem. Celkově lze říci, že se KSČM protikorupční tematikou příliš nezaobírá. Je tedy možné, že hlavním programovým bodem bude jiná tematická rovina, která ovšem není podstatná pro tuto práci.

---

²¹ U politického subjektu SPD.

9.6 ČSSD

ČSSD je nejstarší politickou stranou v českém prostředí. Stejně jako výše zmíněná ODS má za sebou strana bohaté politické zkušenosti, kdy zažila výhry, ale také doplatila na několik korupčních kauz. Jedna z takových korupčních kauz, která se stala pro ČSSD přelomovou, je korupční jednání Davida Ratha, bývalého hejtmána Středočeského kraje a poslance parlamentu. Ten byl zatčen při přebírání úplatků, kdy byla u něj nalezena krabice od vína, ve které bylo sedm miliónů korun. Korupce byla spojována se zneužitím hejtmánovy pravomoci a rekonstrukcí Buštěhradského zámku (Blažek 2015).

Dalo by se předpokládat, že ČSSD by se ráda od takovýchto jednání distancovala, a to zejména v prezentaci protikorupčních opatření. Nicméně v rámci tohoto politického subjektu jsem zaznamenal pouze dvě citace, které spadají do odlišného kódu. Podstatou níže představené citace je řešit korupci v rámci Opatření na celý politický systém. Nicméně v citaci je možné nalézt, že samotná ČSSD je řešitelem korupce v rámci nabízeného Opatření na celý politický systém. Pro co nejrelevantnější výsledek jsem vyhodnotil, že bude vhodné tuto citaci rozdělit do dvou kódů, a to vždy s odlišnou interpretací.

9.6.1 Kód: Strana sebe samu označuje za řešitele, či bojovníka proti korupci

„Úkolem sociální demokracie je udržet stát jako účinného ochránce veřejného zájmu – to především znamená, že chce budovat profesionální státní správu, důsledně vytvářet pojistky proti korupčnímu jednání a posilovat legitimitu demokratických institucí“.

Z této citace je patrné, že ČSSD sama sobě dává úkol řešit ochranu veřejného zájmu, kdy podstatou této ochrany je vytvářet pojistky proti korupčnímu jednání.

9.6.2 Kód: Opatření zaměřená na celý politický systém

„Úkolem sociální demokracie je udržet stát jako účinného ochránce veřejného zájmu – to především znamená, že chce budovat profesionální státní správu, důsledně vytvářet pojistky proti korupčnímu jednání a posilovat legitimitu demokratických institucí“.

V rámci interpretace této citace při zaměření na charakteristiky daného kódu lze citaci chápat jako protikorupční opatření, které je ovšem nekonkrétní a pouze odkazuje na vytváření a posilování různých institucí, které by se měly zaměřit na potírání korupčního jednání. Konkrétně tedy na státní správu, která by měla být profesionální a měla by posilovat legitimitu demokratických institucí. Nic konkrétního ČSSD neuvádí.

9.6.3 Dílčí shrnutí

Ani v tomto případě nelze propojit zjištěné informace s teoretickým základem. V rámci analýzy byly zjištěné pouze dvě citace, které jsem následně přiřadil ke dvěma kódům. Jak již bylo popsáno v uvedení politického subjektu, tak byla použita pouze jedna citace, která byla přidělena do dvou kódů. Citace se nicméně skládá ze dvou částí, které jsem interpretoval odlišně.

9.7 KDU-ČSL

Tento politický subjekt je tradičním aktérem na české politické scéně. Jedná se o středovou a křesťansky konzervativní politickou stranu, ve které je v současné době možné nalézt různá křídla (Stulík 2013: 209). Tato strana v současné době není součástí vládní koalice, i když v minulých volbách obsadila tři křesla ve vládě²². Ani tato politická strana nebyla součástí většího počtu korupčních obvinění. Nicméně je důležité zmínit, že v roce 2007, kdy byla součástí vládní

---

²² Ministerstvo kultury, Ministerstvo zemědělství a předseda strany Pavel Bělobrádek byl místopředsedou vlády pro vědu, výzkum a inovace.

koalice, byl obviněn tehdejší mistr pro místní rozvoj Jiří Čunek z podezření přijetí úplatku v roce 2002, kdy měl zneužít své postavení, co by starosta Vsetína. Jednalo se o přijetí úplatku v souvislosti s realitní firmou H&B Real. KDU-ČSL se jako celek za Čunka postavila a sám Čunek obvinění celou dobu odmítal. I když byl obviněn z úplatkářství, nakonec bylo obvinění staženo a žádný trest pro tohoto politika nenásledoval (Slonková 2007).

Při analyzování volebních programů jsem zaznamenal celkem osm citací, které se odkazovaly na určité kontrolní mechanismy v rámci protikorupčního jednání. Většina citací byla zařazena do kódu Opatření zaměřená na celý politický systém. V rámci tohoto politického subjektu jsem vycházel z volebního programu, který byl zaměřen na volby do Poslanecké sněmovny v roce 2017 a na dokument, který KDU-ČSL vydala v roce 2017 a představuje základní směřování politiky KDU-ČSL pro období 2017-2019.

9.7.1 Kód: Strana sebe samu označuje za řešitele, či bojovníka proti korupci

Pouze jednu citaci jsem zařadil do tohoto kódu. „Právní stát a ústavní zřízení představují stabilitu, svobodu, demokracii a spravedlnost. Právní stát kromě běžné kriminality narušuje korupci a propojení politiky a byznysu, jež jsou hrozbou i pro ústavní pořádek. [...] Důvěra občanů ve vymahatelnost práva je základem státního zřízení. Chceme silný a spolehlivý stát, který zaručuje demokratickou vládu práva“. Tato citace odkazuje na to, že KDU-ČSL chce docílit toho, aby byl silný a spolehlivý stát, načež poté bude schopna potlačit kriminalitu reprezentovanou korupcí, která je propojená s politikou a soukromým sektorem.

9.7.2 Kód: Opatření zaměřená na dílčí aspekt

V rámci tohoto kódu jsem zaznamenal pouze jednu citaci: „Prosadíme zákony o ochraně oznamovatelů korupce a o regulaci lobbingu, ve kterých zohledníme postavení neziskových organizací i advokátních kanceláří“. Z této citace lze interpretovat, že opatření by mělo být zaměřeno na ochranu oznamovatele korupce a na regulaci lobbingu.

9.7.3 Kód: Opatření zaměřená na celý politický systém

U tohoto kódu jsem označil čtyři citace, které se zaměřovaly na celý systém v rámci protikorupčního opatření. Nicméně interpretována bude pouze jedna, a to z důvodu své relevantnosti.

„Sociálně-tržní ekonomika je společnou evropskou reakcí na výzvy globalizované ekonomiky. Nezbytnými předpoklady korektní hospodářské soutěže jsou globální konkurenční politika, ochrana duševního vlastnictví, nesmlouvavý boj proti korupci a stabilní mezinárodní finanční soustava.“

Z této citace je patrné, že boj proti korupci je představován v rámci konkrétní hospodářské soutěže a globalizace trhu. KDU-ČSL tedy vidí jedno z možných opatření, jak bojovat proti korupčnímu jednání, na úrovni trhu.

9.7.4 Dílčí shrnutí

U této politické strany jsem představil celkem tři citace, které se vztahují na protikorupční opatření. Z prvního a posledního kódu je zřejmé, že KDU-ČSL se spíše věnuje protikorupčním opatřením zaměřeným na celý politický systém v rámci státní správy. Nicméně tak malý počet citací není možné relevantně uchopit k tomu, abych je spojil s teoretickou částí. Je tedy pravděpodobné, že klíčovým tématem pro KDU-ČSL je jiné než řešení korupce. Může to být

například řešení migrace a hrozba terorismu (srov. Krčál – Naxera 2018: 510 – 511).

9.8 TOP 09

Tento politický subjekt vznikl v roce 2009, kdy byl založen několika politiky, kteří se dívali na ekonomiku liberálnější a pravicovější optikou. Předsedou strany byl zvolen Karel Schwarzenberg a místopředsedou Miroslav Kalousek. Jedná se o stranu, která je vysoce proevropská a liberální. Hned po svém vzniku se stala součástí vládní koalice. TOP 09 jako taková nebyla součástí žádné větší korupční aféry, nicméně často doplácí na to, že její člen Miroslav Kalousek je rétoricky obviňován jako symbol korupce z řad ostatních politických subjektů.

„Další z vykonstruovaných kampaní je kampaň o mém střetu zájmů [...] Vy jste mě zplodili. ODS a zkorumpovaný Kalousek, symbol korupce. [...]“ (Babiš 2016). Předmětem této analýzy není detailně popisovat konkrétní kauzy poslance Kalouska, nicméně uvození korupční tematiky do této analýzy v rámci TOP 09 je na místě.

V rozsáhlém politickém volebním a dlouhodobém programu²³, který čítal celkem 96 stránek, jsem našel pouze omezené množství citací, které se zabývaly protikorupční tematikou. Je tedy zřejmé, že se TOP 09 orientuje na odlišnou problematiku.

9.8.1 Kód: Strana sebe samu označuje za řešitele, či bojovníka proti korupci

„Zde prosazujeme co nejvyšší míru transparentnosti. Maximální prioritu má boj proti korupci a zapojení občanů do kontroly hospodaření veřejného sektoru“. TOP 09 v této části odkazuje na to, že v rámci protikorupčních opatření by prosadila co nejvyšší míru transparentnosti. Jak už bylo zmíněno v teoretické části, tak jednou z možností, která jsou v protikorupčních opatřeních, je transparentnost.

---

²³ VIZE 2030

Nicméně transparentnost je pouze nástroj k tomu, aby byla protikorupční opatření efektivní.

„Prosazujeme systematické a povinné zveřejňování soutěží, smluv bez výjimek, čerpání rozpočtů. Limity pro vícepráce nesmějí otevírat prostor pro korupční jednání.“. Tato citace se do určité míry podobá první citaci v tomto kódu. TOP 09 by chtěla prosadit zveřejňování soutěží a s tím související smlouvy. Jedná se tedy o transparentnost v rámci státní správy. Zde vidí, že by se omezila potencionální korupční jednání.

9.8.2 Kód: Označení jiných stran či konkrétních osob jako příčiny korupce

Jeden z dokumentů, který byl analyzován, byl VIZE 2030. V rámci tohoto dokumentu se objevuje pasáž, jak by si TOP 09 představovala za několik let Českou republiku. V rámci pasáže se objevuje citace, která odpovídá tomu, že TOP 09 vidí v určité rovině příčinu korupce. „Kdysi největší nevojenská hrozba (organizovaný zločin propojený s korupcí) je eliminována zejména díky zrušení neprůhledného systému dotací a výjimek pro jedny na úkor druhých“. Vidí jí především v organizovaném zločinu, který byl propojen s neprůhledným systémem dotací.

9.8.3 Kód: Opatření zaměřená na dílčí aspekt

„Stejně jako ve vzdělávání nedovolíme ztrátu jediného sportovce ze sociálních důvodů. Nebudeme součástí klientelistických dohod mimo stanovený systém podpory. CO PROSADÍME. Vysokou profesionalitu a s ní související důstojnou, společenskou i příjmovou pozici ředitelů, učitelů, ale i nepedagogických pracovníků“.

V rámci této citace se TOP 09 snaží zaměřit na klientelismus v rovině školství. Tento jev chce potlačit tím, že bude prosazovat vysokou profesionalitu na různých úrovních školství, a tak dopomůže k vymýcení klientelistických sítí.

9.8.4 Dílčí shrnutí

TOP 09 jakožto strana, která měla nejdelší volební a dlouhodobý program²⁴, se ve svých dokumentech vyjadřovala k protikorupčním mechanismům velmi zřídká. Jejích zaměření bylo spíše směřováno na to, že právě oni jsou aktérem, který vyřeší korupci. Korupce je organizována a spojena do určité míry s dotacemi. Úplatek totiž nemusí být pouze finanční podoby, ale může být ve formě daru či poskytnutí dotačního grantu (Bac 2019: 5). Z důvodu takto malého počtu použitých citací, nelze propojit tuto část s teoretickou částí.

9.9 STAN

Poslední politický subjekt, na kterém jsem provedl analýzu, byli Starostové a nezávislí. Subjekt vznikl v roce 2004. Úspěchy zaznamenával především na komunální úrovni. Ve volbách roku 2017 poprvé kandidoval jako samostatný subjekt a jen těsně překročili nutný práh pro obsazení křesel v Poslanecké sněmovně. Nicméně je nutné podotknout, že k tomuto subjektu jsem zařadil pouze jednu citaci s protikorupční rétorikou, kterou lze zařadit do dvou kódů. V rámci tohoto subjektu jsem měl k dispozici dva dokumenty a celkem osmdesát šest stran²⁵. Nicméně ani z takového rozsahu počtu stran nebylo možné převzít relevantní data, která se týkala protikorupčních opatření. Je tedy pravděpodobné, že tento politický subjekt se zaměřuje na jinou problematiku a korupci v rámci protikorupčních opatření nepokládá za důležitou a řeší jiné otázky (srov. Žmolík 2016).

Jedinou citaci, kterou představím níže, je možné zařadit dle její povahy do dvou kódů²⁶. Vzhledem k samotné podstatě sdělené informace jsem došel k závěru, že vhodný kód pro tuto citaci je Opatření zaměřená na celý politický systém.

---

²⁴ VIZE 2030

²⁵ Volební program pro volby do Poslanecké sněmovny v roce 2017 a Hodnotové desatero hnutí STAROSTOVÉ A NEZÁVISLÍ

²⁶ Opatření zaměřená na celý politický systém a Strana sebe samu označuje za řešitele, či bojovníka proti korupci

9.9.1 Kód: Opatření zaměřená na celý politický systém

„Hnutí pojmá výkon veřejných funkcí jako službu občanům při uplatňování demokratických pravidel vládnutí. Prosazujeme průhlednost veřejného života, informovanost občanů, potírání korupce a zneužívání moci. Na veřejné funkce budeme prosazovat sebevědomé občany, kteří dokáží převzít zodpovědnost za sebe, svou rodinu, zaměstnance či společnost“.

Opatření, které politický subjekt nabízí, se věnuje primárně průhlednosti veřejného života a následně informovanosti občanů. Je tedy možné říci, že STAN má na mysli větší transparentnost, která dopomůže k předcházení korupčního jednání. Vzhledem k velmi omezenému množství citací z analyzovaných dokumentů budu tuto citaci používat až v rámci konečné analýzy v této diplomové práci.

9.9.2 Dílčí shrnutí

Vzhledem k velmi omezenému množství citací z analyzovaných dokumentů, budu citaci používat až v rámci konečné analýzy k této diplomové práci. Domnívám se, že pouze jeden vzorek není relevantní k předkládání konečného závěru, jakým způsobem chápe STAN korupci. Je ovšem zajímavé, že se tomuto tématu vůbec nevěnují, ač mají druhý nejrozsáhlejší program v rámci analyzovaných politických stran. Jak už bylo zmíněno v představení strany, zaměřují se na jiná témata.

10 Souhrnná analýza

V úvodu práce jsem si stanovil dvě výzkumné otázky, které se orientují na tematickou rovinu protikorupčních opatření. V rámci analýzy jsem provedl dílčí obsahové analýzy jednotlivých citací, které odkazovaly na takovéto opatření. Celkem jsem využil padesáti dvou citací z celkového počtu sto dvaceti čtyř citací. Výběr citací jsem provedl s důrazem na zachování co největší relevantnosti dané analýzy. Vzhledem k představení několika pohledů, jak lze chápat korupci, jsem v jednotlivých dílčích shrnutích provedl propojení s teoretickou částí a definoval chápání korupce daným politickým subjektem. Je třeba zmínit, že u některých politických subjektů toto propojení nebylo možné z důvodu velmi omezeného počtu citací²⁷.

V další části textu provedu celkovou sumarizaci všech citací, která povede k zodpovězení dvou daných otázek. V poslední části tohoto shrnutí se zaměřím na to, zda a jak politické subjekty politizují korupci v českém prostředí.

První stanovená otázka: Zaměřují se nabízená protikorupční řešení na partikulární problémy, či se jedná především o obecnou rovinu protikorupčních opatření?²⁸ Vzhledem k představeným citacím a k celkovému počtu citací v rámci těchto kódů je možné říci, že v českém prostředí se analyzované politické subjekty spíše zaměřují na opatření zaměřená na dílčí aspekt. Celkový počet citací zařazených do tohoto kódu je třicet devět. Politický subjekt, který je v rámci nabízených konkrétních opatření nejaktivnější, je Česká pirátská strana. Celkem je možné v jejích dokumentech nalézt patnáct dílčích opatření, která se většinou zaměřují na potírání korupce prostřednictvím zvýšení transparentnosti.

---

²⁷ SPD, KSČM, ČSSD, KDU-ČSL, TOP 09, STAN

²⁸ Vzhledem k povaze otázky se nabízí předem stanovená odpověď. U dlouhodobých programů budou opatření zaměřená na celý politický systém a nebudou nijak konkrétní. U krátkodobých volebních programů budou opatření spíše konkrétnější a zaměřená na dílčí aspekt. S tímto předpokladem se v práci počítá, přičemž není možné jasně vyloučit, že se v dlouhodobých programech politické strany nesnaží zaměřit na partikulární řešení, jak korupční jednání vymýt. Proto považuji tuto otázku za relevantní a možnou ke zkoumání s výsledkem doložení citací představených v diplomové práci.

Dalším politickým subjektem, který má ve svých dokumentech nejvíce stanovených konkrétních opatření je Občanská demokratická strana. Celkem má deset citací, které naplňují charakteristiky kódů. Nabízená protikorupční opatření se týkají především zmenšení míry byrokratické zátěže ve státní správě, omezení dotačních pobídek či prosazení větší míry transparentnosti.

Třetím v pořadí je Hnutí ANO 2011, které nabízí šest dílčích protikorupčních opatření. V tomto případě politický subjekt nabízí svá protikorupční řešení v rámci zřízení nové instituce, která by měla mandát pro boj proti korupčnímu jednání. Další opatření se týká ve zveřejňování smluv ve státní správě či prokázání nabytí majetku.

Další analyzované strany nabízejí velmi omezený počet řešení: SPD a TOP 09 (3), KSČM a KDU-ČSL (1). Strany ČSSD a STAN nenabízí ani jedno konkrétní opatření, které by se vztahovalo k protikorupčním opatřením.

Na místě je také srovnání druhé kategorie kódů, a to opatření zaměřená na celý politický systém²⁹. V tomto případě se jednalo celkem o třicet citací. Největší počet příspěvků měla Občanská demokratická strana s celkovým počtem deseti citací. Následovala Česká pirátská strana, která představovala šest opatření. Dále následovala politická strana KDU-ČSL se čtyřmi citacemi. V rámci tohoto kódu byla nalezena vždy alespoň jedna citace, která se zabývala protikorupčním opatřením. Nejmenší počet měly ČSSD a ANO 2011 s jednou citací.

Druhá stanovená otázka: Je možno vysledovat podobnosti ve volebních programech napříč politickými subjekty v rámci problematiky korupce? Vzhledem k velkému množství citací, které byly představeny v práci, bude přehlednější tuto otázku specifikovat. Jednotlivé podobnosti budu dohledávat v rámci kódů, které se primárně orientují na protikorupční opatření. Tyto kódy budou: Opatření zaměřená na dílčí aspekt, Opatření zaměřená na celý politický systém.

---

²⁹ Jednalo se převážně o takovou citaci, která nezahrnovala v sobě žádné konkrétní řešení. Pouze se jednalo například o to, že se musí bojovat s korupcí kvůli ochraně lidské svobody apod.

Nejprve se zaměřím na kód: Opatření zaměřená na dílčí aspekt. Při komparaci jednotlivých citací u politických subjektů jsem došel k závěru, že nejvíce opakující se téma, které nabízí politické subjekty jako Opatření na dílčí aspekt, je rovina prokázání původu majetku. Toto téma se objevuje v programových dokumentech u ANO 2011, Pirátů, SPD, KSČM. Toto opatření je nabízeno čtenáři velmi konkrétně, kdy je v některých případech představen i návrh zákona, který tuto problematiku řeší. Nejčastější formou postihu je odebrání nabytého majetku, pokud podezřelý nebude schopen původ majetku dodat. Druhým častým opatřením na potírání potencionální korupce je eliminace udělování dotací a změna neprůhledného systémů dotací. Téma se objevuje v programech ODS a TOP 09³⁰.

Nutné je říci, že ve většině případů se u politických subjektů objevoval protikorupční mechanismus transparentnost. Nicméně, jak už bylo uvedeno v průběhu práce, transparentnost lze chápat jako nástroj, který dopomůže konkrétnímu protikorupčnímu opatření v jeho efektivnosti (Halter – Arruda – Halter 2009: 373). Tuto skutečnost neprezentují tudíž jako jeden z možných aspektů.

Druhá rovina podobnosti v protikorupčních opatřeních je v Opatření zaměřeném na celý politický systém. Zde jsem zjistil, že největší podobnost je možné nalézt v tématu opatření zaměřené proti „plýtvání/tunelování“ veřejnými finančními prostředky. Opatření tedy spočívá v tom, že by se politické strany zaměřily na lepší využití peněz daňových poplatníků, poněvadž různé machinace s těmito prostředky vidí politické uskupení jako prostor pro korupční jednání. Toto opatření, které není nijak konkrétní, ale pouze zmiňuje roviny problému, je možné nalézt u ANO 2011, ODS, Pirátů a SPD. Další opatření, které se objevovalo nejčastěji, je opatření, které by novelizovalo zákon o státní službě, či zefektivnění státní správy. Opatření zaměřené na státní správu ve svém programu nastolily politické subjekty ODS, Piráti, KSČM a ČSSD. Jak vyplývá z názvů kódů, tak

---

³⁰ U TOP 09 se jedná o citaci zařazenou do kódu: Označení jiných stran či konkrétních osob jako příčiny korupce.

jednotlivá nabízená protikorupční opatření nejsou nikterak konkrétní. Politické subjekty nabízejí možné opatření proti korupci v instituci, konkrétně tedy ve státní správě. Z této interpretace je možné předpokládat, že právě zde se dle politických subjektů projevuje korupční jednání nejčastěji a stejně tak to může vnímat veřejnost.

10.1 Politizace korupce optikou českých politických subjektů

Jak bylo představeno výše, téma korupce je v českém prostředí využíváno také jako součást politického boje. Některé politické subjekty se v rámci korupční rétoriky dopouštějí verbálních ataků na své politické konkurenty v různých podobách. Je zřejmé, že některé politické strany politizují korupci více a některé méně. V kapitole sedmé bylo naznačeno, že korupci politizují především ty strany, které samy sebe prezentují jako nové, anti-systémové strany. V českém prostředí za takové strany můžeme považovat Hnutí ANO 2011, Piráty, SPD a bývalé Věci veřejné³¹. Některé studie uvádějí, že zahrnout korupci do svých volebních programů a politizovat korupci v rámci volební kampaně může výrazně zvýšit zisk volebních hlasů (srov. Curini 2018: 8).

Při analyzování programů je možné poukázat na několik příkladů, kdy politické strany výrazně korupci politizují. : „Naše hnutí vzniklo jako protest proti korupci tradičních politických stran, které si hrály na levici a pravici. Proti tomu, že kmotři a lobbisti řídili zemi přes milenku premiéra. Proti tomu, že politici utahovali lidem opasky, zatímco církvím odklepli restituce předražené o 54 miliard“ (ANO 2011 2017: 2). „Piráti osobně dohlédnou na to, aby zakázky v obraně byly skutečně transparentní a nebyl u nich prostor pro korupci.“ (Piráti 2017: 10). „Prosazujeme prokázání původu nabytého majetku občana nad 20 milionů korun. A na rozdíl od všech ostatních stran zpětně. V případě, že nebude doloženo legální nabytí majetku, bude zdaněn 100% daní. Co zloději ukradli, musí vrátit! Nelze připustit zbohatnutí politicko-korupční mafie na úkor ostatních občanů“ (SPD nedatováno). „ODS bude i nadále vycházet ze své dlouhodobé

---

³¹ Které ovšem nejsou zahrnuty do analýzy.

strategie boje s korupcí, která je založena na třech základních pilířích: prevenci, průhlednosti a postihu“ (ODS 2010: 7).

Jak je možné vidět, volební programy nabízejí velkou rozmanitost v odkazu na korupci. Uvědomují si, že tento fenomén je pro české voliče přitažlivý a považují ho za výrazné téma. Proto je možné se domnívat, že využití korupce jakožto tématu je významným faktem pro získání větší voličské podpory. Nicméně kauzalita mezi zakomponováním korupce do programu a ziskem voličských hlasů není předmětem této analýzy, tudíž se tímto tématem nezabývám.

11 Závěr

Cílem této diplomové práce bylo prostřednictvím obsahové analýzy analyzovat jednotlivé nabízené protikorupční strategie a mechanismy. Aktéři, kteří byli vybráni pro analýzu, byli zvoleni na základě jedné podmínky a to té, že se po volbách v říjnu 2017 dostaly do Poslanecké sněmovny. Na základě této diplomové práce je možné identifikovat několik typů takovýchto protikorupčních opatření, které ve svých volebních programech politické strany nabízejí.

Podle výsledků analýzy lze potvrdit, že v českém prostředí nabízejí politické subjekty taková protikorupční opatření, která se zaměřují spíše na konkrétní příčiny či aspekty korupce. Nejaktivnější v rámci nabízených protikorupčních řešení je Česká pirátská strana. Tento politický subjekt klade na téma korupce největší důraz, což potvrzuje i fakt, že vydal zvláštní dokument, který řeší pouze tuto problematiku.

Z komparace představených citací lze vyvodit, že nejvíce podobných protikorupčních opatření se týkají prokázání původu majetku. Druhé nejčastější protikorupční opatření napříč politickým spektrem bylo zaměřené na pobírání dotací a větší transparentnost v čerpání dotací.

V závěru této práce jsem představil také koncept politizace korupce. Politizace korupce probíhá v českém prostředí dvěma způsoby. První variantou je, že politické subjekty označí svého politického konkurenta za příčinu korupce nebo spojí konkrétní korupční kauzu s tímto politickým subjektem. V druhém případě je korupce politizovaná obecně a političtí aktéři toto téma zmiňují pouze jako téma, které je negativním jevem pro českou společnost. Celkově lze potvrdit, že ti aktéři, kteří korupci výrazně politizují, mají větší volební zisky, než strany které toto nedělají. Protikorupční rétorika nových politických subjektů se tedy odráží i na volebním neúspěchu tradičních politických stran i díky rozpadu vazeb mezi voliči a etablovanými politickými stranami, pro které téma korupce není primární (Naxera 2018: 50).

Z představené analýzy lze potvrdit, že korupce, konkrétně protikorupční rétorika, je jedním z klíčových témat v českém politickém prostředí. Zejména noví političtí aktéři se v českém stranickém systému orientují na protikorupční rétoriku a snaží se tak přinutit voliče, aby ve volbách podporovali je a ne tradiční politické strany, které jsou často označovány jako příčiny korupce. Nicméně jak již bylo zmíněno, někteří noví aktéři jsou paradoxně spjati s korupčními skandály. Nabízená protikorupční opatření tak nutně nemusí vést k reálným dopadům, které tyto politické subjekty garantují ve svých volebních programech.

Skoro u všech politických subjektů je evidentní snaha o uchopení tématu korupce. Konkrétně jde o snahu předkládat veřejnosti protikorupční opatření perspektivou ideového zaměření dané politické strany. Analýza, která by mohla navázat na tuto práci, by se mohla zabývat vztahem mezi úspěchem politických stran ve volbách a protikorupční rétorikou.

12 Zdroje

Abedi, Amir (2004). *Anti-Political Establishment Parties: A Comparative Analysis* (London: Routledge).

Alam, M. Shahid (1989). Anatomy of Corruption: An Approach to the Political Economy of Underdevelopment. *American Journal of Economics and Sociology* 48 (4), s. 441–456.

ANO (2017). *Program hnutí ANO pro volby do Poslanecké sněmovny 2017* (<https://www.anobudelip.cz/file/edee/2017/09/program-hnuti-ano-pro-volby-do-poslanecke-snemovny.pdf>, 13. 4. 2018).

ANO (2019). *Pár slov o ANO* (<https://www.anobudelip.cz/cs/o-nas/par-slov-o-ano/>, 3. 2. 2019).

Babiš, Andrej (2016). Do politiky nechtěl, stal se ministrem. Přežil Čapí hnízdo i dluhopisy a zamířil na premiérský post. *Česká televize*. 6. 12. 2017 (<https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2324539-do-politiky-nechtel-stal-se-ministrem-prezil-capi-hnizdo-i-dluhopisy-a-zamiril-na>, 9. 4. 2019).

Bac, Mehmet (2013). Gift policy, bribes and corruption. *European Journal of Law and Economics* 47 (2), s. 255–275.

Bågenholm, Andreas – Charron, Nicholas (2014). Do Politics in Europe Benefit from Politicising Corruption? *West European Politics* 37 (5), s. 903–931.

Bågenholm, Andreas (2013). The Electoral Fate and Policy Impact of “Anti-Corruption Parties” in Central and Eastern Europe. *Human Affairs* 23 (2), s. 174–195.

Blažek, Vojtěch (2015). Rath chce rozbít soud a začít nový proces. Rozsudek by se oddálil o několik let. *Hospodářské noviny*. 20. 1. 2015 (<https://archiv.ihned.cz/c1-63406970-rath-chce-rozbit-soud-a-zacit-novy-proces-rozsudek-by-se-oddalil-o-nekolik-let>, 9. 4. 2019).

Bracking, Sarah (2007). *Corruption and Development: The Anti-Corruption Campaigns* (Basingstoke, Palgrave Macmillan).

Burian, Michal (1999). Korupce ve světě. In: Frič, Pavol a kol. *Korupce na český způsob* (Praha: G plus G).

Curini, Luigi (2018). *Corruption, Ideology, and Populism - The Rise of Valence Political Campaigning* (Stuttgart: Palgrave Macmillan).

Česká televize (2016). Bárta nedostane 23 milionů od státu. Podle soudu je požadavek promlčený (<https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1781140-barta-nedostane-23-milionu-od-statu-podle-soudu-je-pozadavek-promlceny>, 13. 4. 2019).

Česká televize (2017). Ostrý jazyk znovu zabral, Okamura přivedl po Úsvitu do sněmovny i SPD (<https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2280226-ostry-jazyk-znovu-zabral-okamura-privedl-po-usvitu-do-snemovny-i-spd>, 13. 4. 2019).

Česká televize (2019). *Faltýnek: Bral jsem to jako povinnost, svou roli v kauze Kapsch vysvětlím na jednání sněmovny* (<https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2757098-faltynec-bral-jsem-jako-povinnost-svou-rolu-v-kauze-kapsch-vysvetlim-na-jednani>, 13. 4. 2019).

ČSSD (2017). *Dlouhodobý program ČSSD* (<https://www.cssd.cz/data/files/20-39-sjezd-dlouhodoby-program.pdf>, 3. 4. 2019).

ČSSD (2017). *Volební program ČSSD pro volby 2017* (<https://www.cssd.cz/data/files/program-210x210-seda.pdf>, 13. 4. 2018).

Dimant, Eugen – Tosato, Guglielmo (2017). Causes and Effects of Corruption: What has Past Decade's Empirical Research Taught us? *A Survey. Journal of Economic Surveys* 32 (2), s. 1–22.

Frič, Pavol – Kabele, Jiří (1999). Korupce jako sociální fenomén. In: Frič, Pavol a kol. *Korupce na český způsob* (Praha: G plus G).

Halter, Maria – Arruda, Maria – Halter, Ralph (2009). Transparency to Reduce Corruption? *Journal of Business Ethics* 84 (3), s. 373–385.

Hanley, Seán – Sikk, Allan (2014). Economy, corruption or floating voters? Explaining the breakthroughs of anti-establishment reform parties in eastern Europe. *Party Politics* 22 (4), s. 1–12.

Chmelík, Jan – Tomica, Zdeněk (2011). *Korupce a úplatkářství* (Praha: Linde).

Johnson, Roberta A. (2004). *The Struggle Against Corruption: A Comparative Study* (Basingstoke: Palgrave Macmillan).

Karlikns, Rasma (2002). Typology of Post-Communist Corruption. *Routledge* 49 (4), s. 22–32.

Kaufmann, Daniel (2004). *Corruption, Governance and Security: Challenges for the Rich Countries and the World* (The Brookings Institution), (https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=605801, 23. 3. 2019).

KDU-ČSL (2017). *Volební program KDU-ČSL pro sněmovní volby v roce 2017* (<https://www.kdu.cz/getattachment/f3c301fb-b96a-4915-87e4-6ad5713164a3/Volebni-program-2017-2021.aspx>, 13. 4. 2018).

KDU-ČSL (2017). *Základní směr politiky KDU-ČSL pro období 2017-2019* (<https://www.kdu.cz/getattachment/O nas/Dokumenty/Volebni programy/Zakladni-smer-politiky-KDU-CSL-pro-obdobi-2017-2019.pdf.aspx>, 14. 2. 2019).

Klaveren, Jacob van (2007). Corruption as a Historical Phenomenon. In: Heidenheimer, J. Arnold – Johnston, Michael (eds.), *Political Corruption: A Handbook* (New Brunswick: Transaction Publishers).

Kopeček, Lubomír (2016). “I’m Paying, So I Decide”: Czech ANO as an Extreme Form of a Business-Firm Party. *East European Politics and Societies and Cultures* 30 (4), s. 725–749.

Krčál, Petr – Naxera, Vladimír (2018). Populistická konstrukce národa ohroženého migrací: CAQDAS volebního diskurzu českých parlamentních voleb v roce 2017. *Sociológia - Slovak Sociological Review* 50 (5), s. 491–523.

- KSČM (2004). *Naděje pro Českou republiku* (https://www.kscm.cz/sites/default/files/soubory/Program%20KS%C4%8CM/Nadeje_pro_Ceskou_republiku%20%282004%29.pdf, 12. 1. 2019).
- KSČM (2017). *Volební program KSČM pro volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky 2017* (https://www.kscm.cz/sites/default/files/soubory/Program%20KS%C4%8CM/volebni_program_kscm_pro_volby_do_ps_pcr_2017.pdf, 13. 4. 2018).
- Kupka, Petr – Mochťak, Michal (2015). The Nagygate Affair, Corruption and Organized Crime: Corruption Networks and their Potential Impact on the Quality of Democracy in the Czech Republic. *World Political Science* 11 (1), s. 157–185.
- Lapourová, Veronika (2004). Koncept korupce v českém transformačním kontextu. *Politologický časopis* 4, s. 354–369.
- Leff, H. Nathaniel (1964). Economic Development Through Bureaucratic Corruption. *American Behavioral Scientist* 8 (3), s. 8–14.
- Matei, Anl (2011). Assessing the Anti-corruption Strategies: Theoretical and Empirical Models. *Journal of Management and Strategy* 2 (1), s. 23–40.
- McCusker, Rob (2006). *Review of anti-corruption strategies* (Canberra: Australian Institute of Criminology).
- Mistry, J. Jamshed – Jalal, Abu (2012). An Empirical Analysis of the Relationship between e-government and Corruption. *The International Journal of Digital Accounting Research* 12 (6), s. 1–35.
- Mudde, Cas (2009). Populist Radical Right Parties in Europe. *Political studies review* 7 (3), s. 330–337.
- Naxera, Vladimír (2012). Korupce a postkomunismus. *Středoevropské politické studie* 14 (2–3), s. 248–271.
- Naxera, Vladimír (2015a). *Korupce v komunistickém režimu a v průběhu postkomunistické transformace* (Brno: Doplněk).

- Naxera, Vladimír (2015b). Zobrazování korupce v programatice českých politických stran v průběhu postkomunistického vývoje. *Politické vedy* 18 (1), 57–85.
- Naxera, Vladimír (2018). The Never-ending Story: Czech Governments, Corruption and Populist Anti-Corruption Rhetoric (2010–2018). *Politics in Central Europe* 14 (3), 31–54.
- Nye, Joseph. (1967). Corruption and Political Development: A Cost–Benefit Analysis. *The American Political Science Review* 61 (2), s. 417–427.
- ODS (2010). *Vize 2020* (<https://www.ods.cz/docs/programy/vize2020.pdf>, 3. 3. 2019).
- ODS (2017). *Silný program pro silné Česko* (<https://www.ods.cz/docs/volby2017/Program-ODS-2017-web.pdf>, 20. 2. 2019).
- ODS (2019). *Základní informace o Občanské demokratické straně* (<https://www.ods.cz/o-nas>, 26. 3. 2019).
- Paldam, Martin – Gundlach, Erich (2008). Two views on institutions and development: the grand transition vs the primacy of institutions. *Kyklos* 61 (1), s. 65–100.
- Paldam, Martin (2002). The cross-country pattern of corruption: economics, culture and the seesaw dynamics. *European Journal of Political Economy* 18, s. 215–240.
- Philp, Mark (1997). Defining Political Corruption. *Political Studies* 45 (3), s. 436–462.
- Piráti (2017). *Pirátská strategie pro snížení korupce v Česku* (https://wiki.pirati.cz/navrhy/program/protikorupcni_strategie#piratska_strategie_pro_snizeni_korupce_v_cesku, 14. 1. 2019).
- Piráti (2017). *Volební program černé na bílém pro volby 2017 do Poslanecké sněmovny* (https://www.pirati.cz/assets/pdf/program_cerne_na_bilem.pdf, 13. 4. 2018).

- Piráti (2019). *Program* (<https://www.pirati.cz/program/>, 6. 3. 2019).
- Rosůlek, Přemysl (2002). Politické ideologie. In: Cabada, Ladislav – Kubát, Michal a kol. *Úvod do studia politické vědy* (Praha: Eurolex Bohemia s.r.o.).
- Sampson, Steven (2011). Integrity Warriors: Global Morality and the Anti-Corruption Movement in the Balkans. In: Johnston, Michael (eds.), *Public Sector Corruption 1*, s. 313–349.
- Sampson, Steven (2015). The anticorruption package. *Ephemera. Theory and Politics in Organization* 15 (2), s. 115–123.
- Sampson, Steven (2016). Corruption, anticorruption, uncorruption. *Revue du M.A.U.S.S* (43), s. 1–10.
- Sandholtz, Wayne – Koetzle, William (2000). Accounting for Corruption: Economic Structure, Democracy, and Trade. *International Studies Quarterly* 44 (1), s. 31–50.
- Sikk, Allan (2005). How unstable? Volatility and the genuinely new parties in Eastern Europe. *European Journal of Political Research* 44 (3), s. 391–412.
- Slonková, Sabina (2007). Čunek očistěn. K soudu nepůjde. *Aktuálně.cz*. 7. 8. 2007 (<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/cunek-ocisten-k-soudu-nepujde/r~i:article:481531/>, 9. 4. 2019).
- SPD (2017). *Politický program SPD* (<http://www.spd.cz/program>, 13. 4. 2018).
- STAN (2017). *Program STAN 2017* (https://www.starostove-nezavisli.cz/fmfile/0/files/volby17/STAN_program_17_final.pdf, 13. 4. 2018).
- STAN (2019). *Hodnotové desatero hnutí STAROSTOVÉ A NEZÁVISLÍ* (<https://www.starostove-nezavisli.cz/o-nas/volebni-program-a-ideova-vychodiska>, 20. 4. 2019).
- Stulík, Ondřej (2013). Ekonomický personalismus a politika KDU-ČSL. *Středoevropské politické studie* 15 (2-3), s. 196–217.
- TOP 09 (2017). *Vize ČR 2030* (https://www.top09.cz/files/soubory/vize-cr-2030-uspesna-zeme-odolna-spolecnost_1696.pdf, 15. 2. 2019).

TOP 09 (2017). *Volební program 2017* (<https://www.top09.cz/proc-nas-volit/volebni-program/volebni-program-2017/>, 13. 4. 2018).

Učeň, Peter (2007). Parties, Populism, and Anti-Establishment Politics in East Central Europe. *SAIS Review* 27 (1), s. 49–62.

Vymětal, Petr (2006). Typologie korupce. In: Dančák, Břetislav – Hlousek, Vít – Šimíček, Vojtěch, *Korupce: projevy a potírání v České republice a Evropské unii* (Brno: Mezinárodní politologický ústav), s. 13–31.

World Bank (2000). *Anticorruption in Transition: a Contribution to Policy Debate* (<https://siteresources.worldbank.org/INTWBIGOVANTCOR/Resources/contribution.pdf>, 23. 1. 2019).

Žmolík, Lukáš (2018). *Starostové a nezávislí a jejich politická orientace* [diplomová práce] (Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií).

13 Resumé

In this master thesis I focused on anti-corruption strategies and anti-corruption attitudes of Czech politicians. This work is divided into two parts, the theoretical part and the analytical part. In the first part I define the term corruption. I focus on institutionalizing corruption, defining corruption or politicizing corruption.

In the analytical part, I conducted an analysis focused on electoral programs of political parties. For this analysis, I chose the election programs of the political parties that came to the Chamber of Deputies after the elections in October 2017.

I examined the election programs using the MAXQDA software program, where I entered the key words related to corruption or anti-corruption measures. I conducted the entire analysis to answer two tentative questions:

- Are the anti-corruption solutions targeted at particular problems or are they primarily about the general level of anti-corruption measures?
- Is it possible to trace similarities in electoral programs across political parties within corruption issues?

Given the relevance of the issue of corruption in the Czech environment, I consider this work to be beneficial because of the introduction of anti-corruption measures by political parties, and how the issue of corruption is politicized by the optics of Czech political parties.